

Regeringens proposition

1998/99:129

Ändrade regler för revisorer i sparbanker och
medlemsbanker, m.m.

Prop.
1998/99:129

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 20 maj 1999

Lena Hjelm-Wallén

Bosse Ringholm
(Finansdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås ändringar i bankrörelselagens bestämmelser för sparbanker och medlemsbanker i fråga om revision och skadestånd. Förslagen syftar till att utjämna vissa skillnader mellan reglerna för bankaktiebolag å ena sidan och reglerna för sparbanker och medlemsbanker å andra sidan. De skillnader som avses gäller framför allt reglerna om minsta antalet revisorer, om obehörighetsgrunder och kompetenskrav för revisorer, om revisorsjäv samt om tidsfrister för väckande av talan om skadestånd till banken. Skillnaderna uppkom genom lagändringar som trädde i kraft vid årsskiftet 1998/99 och som innebär att aktiebolagslagen (1975:1385) i stället för den upphävda bankaktiebolagslagen (1987:618) utgör den associationsrättsliga grunden för bankaktiebolag.

När det gäller revisors kompetens föreslås att endast den som är auktoriserad eller godkänd revisor skall få revidera sparbanker och medlemsbanker. Detta är en följd av EG:s åttonde bolagsrättsliga direktiv, det s.k. revisorsdirektivet, som innehåller bestämmelser av samma innebörd. För att det även i fortsättningen skall vara möjligt att låta personer utan denna formella kompetens granska verksamheten i sparbanker och medlemsbanker föreslås en möjlighet att låta lekmanrevisorer utföra en allmän granskning av banken.

I propositionen föreslås även ändringar i lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag. Ändringarna innebär framför allt att årsredovisningen för ett förflutet räkenskapsår

skall lämnas till lekmannarevisorn senast vid den tid då den också senast skall lämnas till revisorn.

Vidare föreslås mindre ändringar i sparbankslagen (1987:619) och lagen (1995:1570) om medlemsbanker, bl.a. till följd av att valutaunionen startade den 1 januari 1999, samt en följdändring i lagen (1995:1571) om insättningsgaranti.

Slutligen föreslås en förlängd övergångstid för de företag som bedriver inlåningsverksamhet med stöd av en övergångsbestämmelse till bankrörelselagen. Övergångsbestämmelsen infördes den 1 januari 1996 i samband med att bankrörelsebegreppet fick en ny innebörd. Övergångstiden, som enligt den senaste ändringen av lagen löper ut den 31 december 1999, föreslås bli förlängd till utgången av år 2001.

De nya reglerna föreslås träda i kraft vid årsskiftet 1999/2000.

1	Förslag till riksdagsbeslut	5
2	Lagtext	6
2.1	Förslag till lag om ändring i bankrörelselagen (1987:617)	6
2.2	Förslag till lag om ändring i sparbankslagen (1987:619)	18
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1570) om medlemsbanker	20
2.4	Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag.....	21
2.5	Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1571) om insättningsgaranti	22
3	Ärendet och dess beredning	23
4	Bakgrund.....	24
4.1	Allmänt om regleringen av banker och andra kredi tinstitut.....	24
4.2	Närmare om den associationsrättsliga lagstiftningen för banker.....	24
4.3	Utgångspunkter.....	25
5	Överväganden.....	27
5.1	Revision m.m.....	27
5.1.1	Antalet revisorer	27
5.1.2	Revisors mandattid.....	28
5.1.3	Obehörighetsgrunder och kompetenskrav	29
5.1.4	Revisorsjäv och kreditjäv	30
5.1.5	Revisors upplysningskyldighet och rapporteringskyldighet.....	33
5.1.6	Särskild granskning	35
5.2	Allmän granskning.....	37
5.2.1	Allmän granskning vid sidan av revision.....	37
5.2.2	Hur skall lekmanrevisor utses?.....	39
5.2.3	Lekmanrevisors mandattid och entledigande.....	39
5.2.4	Behörighetskrav, jäv och kreditjäv.....	40
5.2.5	Lekmanrevisorns uppgift	44
5.2.6	Lekmanrevisorns skadeståndsansvar.....	48
5.3	Frister för väckande av skadeståndstalan.....	49
5.4	Ändrad övergångsbestämmelse till bankrörelselagen.....	52
6	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	55
7	Ekonomiska konsekvenser	56
8	Författningskommentar	57
8.1	Förslaget till lag om ändring i bankrörelselagen (1987:617)	57

8.2	Förslaget till lag om ändring i sparbankslagen (1987:619).....	68	Prop. 1998/99:129
8.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (1995:1570) om medlemsbanker	69	
8.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag.....	69	
8.5	Förslaget till lag om ändring i lagen (1995:1571) om insättningsgaranti	69	
Bilaga 1	Remissinstanser som har yttrat sig över departementspromemorian Ändrade regler för revisorer i sparbanker och medlemsbanker, m.m. (Ds 1999:8).....	70	
Bilaga 2	Remissinstanser som har yttrat sig över promemorian om ändrad övergångsbestämmelse i bankrörelselagen (Fi 1999/1250).....	71	
Bilaga 3	Lagrådsremissens lagförslag	72	
Bilaga 4	Lagrådets yttrande	90	
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 20 maj 1999.....	94	
	Rättsdatablad	95	

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 1998/99:129

Regeringen föreslår att riksdagen

antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i bankrörelselagen (1987:617),
2. lag om ändring i sparbankslagen (1987:619),
3. lag om ändring i lagen (1995:1570) om medlemsbanker,
4. lag om ändring i lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag,
5. lag om ändring i lagen (1995:1571) om insättningsgaranti.

2.1 Förslag till lag om ändring i bankrörelselagen (1987:617)

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om bankrörelselagen (1987:617)²
dels att 1 kap. 1 §, 2 kap. 17 §, 3 kap. 1, 3–7 samt 14 och 15 §§, 5 kap. 2 och 8 §§ samt 9 kap. 15 § skall ha följande lydelse,
dels att punkt 3 i övergångsbestämmelserna till lagen (1995:1572) om ändring i bankrörelselagen (1987:617) skall ha följande lydelse,
dels att det i lagen skall införas ett nytt kapitel, 4 kap., av följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***1 kap.**1 §³

Denna lag innehåller gemensamma bestämmelser för banker om den rörelse som en bank får driva och om tillsyn m.m. Den innehåller vidare vissa särskilda bestämmelser för bankaktiebolag samt bestämmelser om revision, skadestånd m.m. och firma för sparbanker och medlemsbanker.

Med *bank* förstås i denna lag bankaktiebolag, sparbank och medlemsbank.

Med *bankaktiebolag* förstås i denna lag ett aktiebolag som har fått tillstånd att driva bankrörelse. För bankaktiebolag gäller vad som är föreskrivet för aktiebolag i allmänhet, om inte annat följer av denna lag eller är särskilt föreskrivet. Om det i aktiebolagslagen (1975:1385) finns hänvisningar till bestämmelser i samma lag och gäller föreskrifter i denna lag i stället för eller vid sidan av bestämmelserna i aktiebolagslagen, skall hänvisningarna vid tillämpning i fråga om bankaktiebolag i stället respektive också avse föreskrifter i denna lag.

Bestämmelser om hur sparbanker och medlemsbanker bildas och om deras organisation m.m. finns i sparbankslagen (1987:619) respektive lagen (1995:1570) om medlemsbanker.

Med en *banks stadgar* förstås i denna lag reglemente för sparbank och stadgar för medlemsbank.

För varje bank skall finnas ett huvudkontor i Sverige.

För utländska bankföretags verksamhet genom filial i Sverige gäller bestämmelserna i denna lag i tillämpliga delar och i övrigt lagen (1992:160) om utländska filialer m.m.

¹ Jfr rådets direktiv 84/253/EEG om godkännande av personer som har ansvar för lagstadgad revision av räkenskaper (EGTL 126, 12.5.1984, s. 20, Celex 389L0048).

² Lagen omtryckt 1996:1001.

³ Senaste lydelse 1998:1500.

2 kap.

17 §

En bank får inte på andra villkor än sådana som banken normalt ställer upp lämna kredit till

1. styrelseledamot,
2. delegat i ledande ställning som ensam eller i förening med annan får avgöra på styrelsen ankommande kreditärenden,
3. anställd som innehar en ledande ställning inom banken,
4. annan aktie- eller andelsägare än staten med ett innehav som motsvarar minst tre procent av hela kapitalet,

5. sådan revisor i banken som avses i 3 kap. 5 § femte stycket,

6. make eller sambo till person som avses under 1–5 eller

7. juridisk person i vilken sådan person som avses under 1–6 har ett väsentligt ekonomiskt intresse i egenskap av delägare eller medlem.

5. make eller sambo till person som avses under 1–4 eller

6. juridisk person i vilken sådan person som avses under 1–5 har ett väsentligt ekonomiskt intresse i egenskap av delägare eller medlem.

En medlemsbank får inte heller på andra villkor än sådana som banken normalt ställer upp lämna kredit till lekmanrevisor i banken.

Finansinspektionen prövar om delegat eller anställd har sådan ledande ställning som avses i första stycket 2 och 3.

Bankens styrelse skall i en förteckning föra in uppgifter om de krediter som har beviljats personer eller företag som avses i första stycket. Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen får utfärda föreskrifter om vilka uppgifter som skall antecknas i förteckningen.

Första–tredje styckena tillämpas på motsvarande sätt beträffande krediter mot säkerhet av borgen eller fordringsbevis som utfärdats av någon som avses i första stycket. Detsamma gäller för en fordran som banken förvärvar och för vilken någon som avses i första stycket är

Bankens styrelse skall i en förteckning föra in uppgifter om de krediter som har beviljats personer eller företag som avses i första och andra styckena. Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen får utfärda föreskrifter om vilka uppgifter som skall antecknas i förteckningen.

Första–fjärde styckena tillämpas på motsvarande sätt beträffande krediter mot säkerhet av borgen eller fordringsbevis som utfärdats av någon som avses i första eller andra stycket. Detsamma gäller för en fordran som banken förvärvar och för vilken någon som avses i första eller

betalningsskyldig.

andra stycket är betalnings-
skyldig.

Prop. 1998/99:129

3 kap.

1 §⁴

Sparbanker och medlemsbanker skall ha minst *två revisorer*. *Revisorerna* väljs av stämman *om det inte föreskrivs i stadgarna* att en eller flera av dem, dock inte alla, skall utses på annat sätt.

En revisors uppdrag gäller för den tid som anges i stadgarna. Om uppdraget inte skall gälla tills vidare, skall tiden bestämmas så att uppdraget upphör vid slutet av den ordinarie stämma på vilken revisorsval skall förrättas.

Stämman kan utse en eller flera revisorssuppleanter. Bestämmelserna i denna lag, sparbankslagen (1987:619) och lagen (1995:1570) om medlemsbanker beträffande revisorer gäller i tillämpliga delar om revisorssuppleanter.

3 §⁵

Den som är *underårig*, i konkurs eller underkastad näringsförbud eller som har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken får inte vara revisor i en sparbank eller i en medlemsbank.

Revisorerna skall ha den insikt i och erfarenhet av redovisning och ekonomiska förhållanden som med hänsyn till arten och omfånget av bankens verksamhet fordras för uppdragets fullgörande.

Till revisor kan utses även ett registrerat revisionsbolag. Bestämmelser om vem som kan vara huvudansvarig för revisionen och om

Sparbanker och medlemsbanker skall ha minst *en revisor*. *Revisor* väljs av stämman. *Om banken skall ha flera revisorer, får det i stadgarna föreskrivas* att en eller flera av dem, dock inte alla, skall utses på annat sätt *än genom val på stämman*.

Uppdraget som revisor upphör vid slutet av den ordinarie stämma som hålls under det fjärde räkenskapsåret efter revisorsvalet.

Den som är i konkurs eller underkastad näringsförbud eller som har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken får inte vara revisor i en sparbank eller i en medlemsbank.

Endast den som är auktoriserad eller godkänd revisor får vara revisor i en sparbank eller i en medlemsbank.

En revisor skall ha den insikt i och erfarenhet av redovisning och ekonomiska förhållanden som med hänsyn till arten och omfånget av bankens verksamhet fordras för uppdragets fullgörande.

⁴ Senaste lydelse 1998:1500.

⁵ Senaste lydelse 1998:1500.

underrättelse-skyldighet finns i 12 § lagen (1995:528) om revisorer. Prop. 1998/99:129
Bestämmelserna i 5 § om behörighet, i 8 a § om rapporteringsskyldighet
och i 13 § om rätt att närvara på stämman tillämpas på den huvud-
ansvarige.

4 §⁶

Minst en av de revisorer som stämman utser i en sparbank eller i en medlemsbank skall vara auktoriserad revisor. I en sparbank eller i en medlemsbank skall minst en revisor som stämman utsett vara auktoriserad revisor.

5 §⁷

I en sparbank eller i en medlemsbank *kan* den inte vara revisor som I en sparbank eller i en medlemsbank *får* den inte vara revisor som

1. är styrelseledamot i banken eller dess dotterföretag eller delegat i banken eller biträder vid bankens bokföring eller medelsförvaltning eller bankens kontroll däröver,

2. är anställd hos banken eller på något annat sätt intar en underordnad eller beroende ställning till banken eller till någon som avses under 1 eller är verksam i samma företag som den som yrkesmässigt biträder banken vid grundbokföringen eller medelsförvaltningen eller bankens kontroll däröver,

3. är gift eller sambo med eller är syskon eller släkting i rätt upp- eller nedstigande led till en person som avses under 1 eller är besvägrad med en sådan person i rätt upp- eller nedstigande led eller så att den ene är gift med den andres syskon, eller

4. står i låneskuld till banken eller annat företag i samma koncern eller har förpliktelser för vilka banken eller ett sådant företag har ställt säkerhet.

Vad som angetts i första stycket 4 gäller också när skulden eller förpliktelsen avser revisorns make eller sambo eller juridisk person i vilken sådan person eller revisorn själv har ett väsentligt ekonomiskt intresse.

En revisor är obehörig också om det i övrigt finns någon särskild omständighet som är ägnad att rubba förtroendet för hans oberoende.

Den som är huvudman i en sparbank får inte vara sådan revisor som avses i 4 §.

⁶ Senaste lydelse 1998:1500.

⁷ Senaste lydelse 1998:1500.

I fråga om annan revisor i en medlemsbank än sådan som avses i 4 § gäller vad som sägs i första stycket 4 och andra stycket endast om låneskulden eller säkerheten går utöver vad som normalt sammanhänger med medlemskap i banken.

Den som enligt denna paragraf inte är behörig att vara revisor *kan* inte heller vara revisor i ett dotterföretag till banken.

Revisorerna får vid revisionen inte anlita någon som enligt denna paragraf inte är behörig att vara revisor. Har banken anställda eller delegater med uppgift att utslutande eller huvudsakligen sköta bankens interna revision, får *revisorerna* dock anlita dessa i den utsträckning det är förenligt med god revisionsd.

Den som enligt denna paragraf inte är behörig att vara revisor *får* inte heller vara revisor i ett dotterföretag till banken.

En revisor får vid revisionen inte anlita någon som enligt denna paragraf inte är behörig att vara revisor. Har banken anställda eller delegater med uppgift att utslutande eller huvudsakligen sköta bankens interna revision, får *revisorn* dock anlita dessa i den utsträckning det är förenligt med god revisionsd.

6 §⁸

Ett uppdrag att tills vidare vara revisor i en sparbank eller i en medlemsbank upphör när en ny revisor har utsetts.

Ett uppdrag som revisor i en sparbank eller i en medlemsbank upphör i förtid, om revisorn eller den som utsett honom begär det. Anmälan om detta skall göras hos styrelsen och, om en revisor som inte är vald på stämman vill avgå, hos den som har tillsatt honom.

I en sparbank eller i en medlemsbank där Finansinspektionen inte förordnat revisor skall en revisor vars uppdrag upphör i förtid genast anmäla detta till inspektionen. Revisorn skall i anmälningen lämna en redogörelse för iakttagelserna vid den granskning som han har utfört under den del av det löpande räkenskapsåret som hans uppdrag har omfattat. För anmälningen gäller i tillämpliga delar vad som föreskrivs i 11 § tredje och fjärde styckena om revisionsberättelse. Avskrift av anmälningen skall överlämnas till bankens styrelse.

Upphör en revisors uppdrag i förtid eller uppkommer hinder för honom enligt 3–5 §§ eller enligt stadgarna att vara revisor och finns det inte någon suppleant för honom, skall styrelsen vidta åtgärder för att en ny revisor tillsätts för den återstående mandattiden. Finansinspektionen kan, om det finns särskilda skäl, medge att en ny revisor utses vid närmast följande ordinarie stämma.

⁸ Senaste lydelse 1998:1500.

Styrelsen skall, om inte rättelse utan dröjsmål sker genom den som utser revisor, göra anmälan hos Finansinspektionen om

1. auktoriserad revisor inte är utsedd enligt 4 §,
2. en revisor är obehörig enligt 3 § första stycket eller 5 § eller enligt stadgarna, eller
2. en revisor är obehörig enligt 3 § första *eller andra* stycket eller 5 § eller enligt stadgarna, eller
3. en bestämmelse i denna lag eller stadgarna om antalet revisorer har åsidosatts.

Var och en kan göra anmälan enligt första stycket.

Bestämmelser om Finansinspektionens möjligheter att åstadkomma rättelse finns i 7 kap.

14 §⁹

Revisorerna i en sparbank eller i en medlemsbank får inte lämna upplysningar till en enskild huvudman, medlem eller utomstående om sådana angelägenheter som de har fått kännedom om vid fullgörandet av sina uppdrag, om det kan vara till nackdel för banken.

I 1 kap. 10 § föreskrivs att enskildas förhållanden till bank inte obehörigen får röjas.

Revisorerna är skyldiga att

1. till stämman lämna alla upplysningar som stämman begär, om det inte skulle vara till väsentlig nackdel för banken eller till nämnvärd olägenhet för enskild,
2. till medrevisorer, granskare som avses i 15 §, ny revisor och, om banken har försatts i konkurs, konkursförvaltare lämna erforderliga upplysningar om bankens angelägenheter, samt
2. till medrevisorer, *lekman-revisor*, granskare som avses i 15 §, ny revisor och, om banken har försatts i konkurs, konkursförvaltare lämna erforderliga upplysningar om bankens angelägenheter, samt
3. på begäran lämna upplysningar om bankens angelägenheter till undersökningsledaren under förundersökning i brottmål.

Bestämmelser om revisorers rapporteringsskyldighet till Finansinspektionen finns i 8 a §.

15 §¹⁰

Varje röstberättigad i en sparbank eller i en medlemsbank kan väcka förslag om att Finansinspektionen skall utse granskare för särskild granskning av bankens förvaltning och räkenskaper under viss förfluten tid eller av vissa åtgärder eller förhållanden i banken. Förslaget skall framställas på en ordinarie stämma eller på stämma där ärendet enligt kallelsen skall behandlas. Finansinspektionen skall på begäran av en röstberättigad och efter att ha hört bankens styrelse förordna en eller flera granskare, om förslaget biträds

⁹ Senaste lydelse 1998:1500.

¹⁰ Senaste lydelse 1998:1500.

1. i en sparbank av minst en tiondel av samtliga huvudmän eller en tredjedel av de närvarande huvudmännen, eller

2. i en medlemsbank av minst en tiondel av samtliga röstberättigade eller en tredjedel av de närvarande röstberättigade.

I en medlemsbank kan innehavaren av förlagsandelar begära hos styrelsen att granskare utses. Begärs detta av innehavare som företräder förlagsinsatser till ett sammanlagt belopp motsvarande minst en tiondel av det totalt inbetalda insatskapitalet, skall styrelsen senast inom två månader göra framställning härom hos Finansinspektionen. Försummas detta får varje innehavare av en förlagsandel göra sådan framställning.

Vad som sägs om revisor i 3 § första och *tredje* styckena, 5, 8 a, 9, 13 och 14 §§ samt 5 kap. 2, 4 och 6–8 §§ tillämpas även i fråga om granskare.

Vad som sägs om revisor i 3 § första och *fjärde* styckena, 5, 8 a, 9, 13 och 14 §§ samt 5 kap. 2, 4, 6 och 7 §§ tillämpas även i fråga om granskare. *Den som är underårig får inte vara granskare.*

Yttrande över granskningen skall avges till stämman. Yttrandet skall hållas tillgängligt hos banken under minst en vecka före stämman för huvudman, medlem eller annan röstberättigad och genast sändas till var och en av dem som begär det. Yttrandet skall också läggas fram på stämman. På samma sätt skall yttrandet hållas tillgängligt för och sändas till innehavare av förlagsandelar, om granskaren har utsetts på begäran av en sådan innehavare.

4 kap. Allmän granskning

Lekmannarevisor

1 § Om inte annat föreskrivs i stadgarna, får det i en sparbank eller i en medlemsbank utses en eller flera personer (lekmannarevisorer) att utföra sådan granskning som anges i 4 §.

2 § För en lekmannarevisor får en eller flera suppleanter utses. Vad som sägs i denna lag om lekmannarevisor skall i tillämpliga delar även gälla suppleant.

3 § Bestämmelserna i denna lag om revisorer är inte tillämpliga på lekmannarevisorer.

Lekmannarevisorns uppgifter

4 § Lekmannarevisorn skall granska om bankens verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om bankens interna kontroll är tillräcklig. Granskningen skall vara så ingående och omfattande som god sed vid detta slag av granskning kräver.

5 § Lekmannarevisorn skall följa de anvisningar som meddelas av stämman, såvida de inte strider mot lag, stadgarna eller god sed.

6 § Lekmannarevisorn skall efter varje räkenskapsår lämna en granskningsrapport till stämman. Bestämmelser om rapportens innehåll och den tidpunkt då den skall lämnas till bolagets styrelse finns i 14 §.

7 § Lekmannarevisorn får inte underteckna en sådan revisionsberättelse som avses i 3 kap. 11 § första stycket.

Tillhandahållande av upplysningar m.m.

8 § Styrelsen skall ge lekmannarevisorn tillfälle att genomföra granskningen i den omfattning lekmannarevisorn anser vara nödvändig samt lämna de upplysningar och det biträde som lekmannarevisorn begär.

Samma skyldighet har företagsledningen, revisorerna och lekmannarevisorerna i ett dotterföretag gentemot lekmannarevisorn i moderbanken.

Hur lekmannarevisor utses

9 § En lekmannarevisor väljs av stämman, om inte stadgarna innehåller bestämmelser om att denne skall utses på annat sätt.

Obehörighetsgrunder

10 § Den som är underårig eller i konkurs eller har fått näringsförbud eller har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken får inte vara lekmannarevisor.

Jäv

11 § Den får inte vara lekmannarevisor som

1. är styrelseledamot i banken eller dess dotterföretag eller delegat i banken eller biträder vid bankens bokföring eller medelsförvaltning eller bankens kontroll däröver,

2. är anställd hos banken eller på något annat sätt har en underordnad eller beroende ställning till banken eller till någon som avses under 1 eller är verksam i samma företag som den som yrkesmässigt biträder banken vid grundbokföringen eller medelsförvaltningen eller bankens kontroll däröver,

3. är gift eller sambo med eller är syskon eller släkting i rätt upp- eller nedstigande led till en person som avses under 1 eller är besvägrad med en sådan person i rätt upp- eller nedstigande led eller så att den ene är gift med den andres syskon, eller

4. står i låneskuld till banken eller annat företag i samma koncern eller har förpliktelser som banken eller ett sådant företag har ställt säkerhet för.

I fråga om lekmannarevisor i en medlemsbank gäller vad som sägs i första stycket 4 endast om låneskulden eller säkerheten går utöver vad som normalt sammanhänger med medlemskap i banken.

Den som enligt denna paragraf inte är behörig att vara lekmannarevisor får inte heller vara lekmannarevisor i ett dotterföretag till banken.

Anlitande av biträde

12 § En lekmannarevisor får vid granskningen inte anlita någon som enligt 11 § inte är behörig att vara lekmannarevisor. Har banken anställda eller delegater med uppgift att uteslutande eller huvudsakligen sköta bankens interna revision, får lekmannarevisorn dock anlita dessa i den utsträckning det är förenligt med god sed.

Lekmannarevisorns avgång

13 § Ett uppdrag som lekmannarevisor upphör, om lekmannarevisorn eller den som utsett lekmannarevisorn anmäler att uppdraget skall upphöra. Anmälan skall göras hos styrelsen. Om en lekmannarevisor som inte är vald på stämman vill avgå, skall han anmäla det också hos den som har utsett honom.

Lekmannarevisorns granskningsrapport

14 § Granskningsrapporten skall lämnas till bankens styrelse senast två veckor före ordinarie stämma.

I rapporten skall lekmannarevisorn uttala sig om sådana förhållanden som avses i 4 § och om sådana förhållanden som han har varit skyldig att granska enligt 5 §. Om lekmannarevisorn finner anledning till anmärkning mot någon styrelseledamot, skall han upplysa om detta i rapporten och lämna uppgift om anledningen till anmärkningen.

En lekmannarevisor får i granskningsrapporten lämna även andra upplysningar som han anser att huvudmännen i en sparbank eller medlemmarna och innehavarna av förlagsandelar i en medlemsbank bör få kännedom om.

15 § I en sparbank skall granskningsrapporten sändas till huvudmännen på samma sätt som anges i 4 kap. 9 § fjärde stycket sparbankslagen (1987:619) samt läggas fram på stämman.

I en medlemsbank skall granskningsrapporten hållas tillgänglig för och sändas till medlemmarna och innehavarna av förlagsandelar på samma sätt som anges i 7 kap. 8 § fjärde stycket lagen (1995:1570) om medlemsbanker samt läggas fram på stämman.

Lekmannarevisorns närvaro vid stämma

16 § Lekmannarevisorn har rätt att närvara vid stämma. Han är skyldig att närvara om det med hänsyn till ärendena kan anses nödvändigt.

17 § Lekmannarevisorn får inte lämna upplysningar till en enskild huvudman, medlem eller utomstående om sådana angelägenheter som han har fått kännedom om när han fullgör sitt uppdrag, om det kan vara till skada för banken.

I 1 kap. 10 § föreskrivs att enskildas förhållanden till bank inte obehörigen får röjas.

Lekmannarevisorns upplysningsplikt

18 § Lekmannarevisorn är skyldig att till stämman lämna alla upplysningar som stämman begär, om det inte skulle vara till väsentlig nackdel för banken eller till nämnvärd olägenhet för enskild.

19 § Lekmannarevisorn är skyldig att lämna revisor, annan lekmannarevisor, granskare som avses i 3 kap. 15 § och, om banken har försatts i konkurs, konkursförvaltaren de upplysningar som behövs om bankens angelägenheter.

Lekmannarevisorn är dessutom skyldig att på begäran lämna upplysningar om bankens angelägenheter till undersökningsledaren under förundersökning i brottmål.

5 kap.

2 §¹¹

En revisor i en sparbank eller i en medlemsbank är ersättningskyldig enligt de grunder som anges i 1 §. *Han* ansvarar även för skada som uppsåtligen eller av oaktsamhet vållas av hans medhjälpare.

En revisor *eller en lekmannarevisor* i en sparbank eller i en medlemsbank är ersättningskyldig enligt de grunder som anges i 1 §. *Revisorn eller lekmannarevisorn* ansvarar även för skada som uppsåtligen eller av oaktsamhet vållas av hans medhjälpare.

Om ett revisionsbolag är revisor, åligger ersättningskyldigheten detta bolag och den som är huvudansvarig för revisionen.

8 §¹²

Sådan talan för en banks räkning enligt 1–3 §§, som inte grundas på brott, kan ej väckas mot

1. styrelseledamot sedan *tre* år förflutit från utgången av det räkenskapsår då det beslut eller den åtgärd, som ligger till grund

Sådan talan för en banks räkning enligt 1–3 §§, som inte grundas på brott, kan ej väckas mot

1. styrelseledamot sedan *fem* år förflutit från utgången av det räkenskapsår då det beslut eller den åtgärd, som ligger till grund

¹¹ Senaste lydelse 1998:1500.

¹² Senaste lydelse 1998:1500.

för talan, fattades eller vidtogs,

2. delegat sedan *ett* år förflutit från det att årsredovisningen och revisionsberättelsen för det räkenskapsår varunder den ansvarsgrundande åtgärden vidtogs framlades på stämman,

3. revisor sedan *tre* år förflutit från det att revisionsberättelsen lades fram på stämman eller yttrande som avses i denna lag avgavs,

4. stiftare sedan *tre* år förflutit från det beslutet om bankens bildande fattades på den konstituerande stämman, samt

5. huvudman eller medlem i medlemsbank eller röstberättigad, som inte är medlem, sedan två år förflutit från det beslut eller den åtgärd som ligger till grund för talan.

Försätts banken i konkurs på en ansökan som gjorts innan den tid som anges i första stycket har gått ut, kan konkursboet föra talan enligt 1–3 §§ trots att frihet från skadeståndsansvar har inträtt enligt 6–7 §§. Efter utgången av den nämnda tiden kan en sådan talan dock inte väckas senare än sex månader från edgångssammanträdet.

för talan, fattades eller vidtogs,

2. delegat sedan *tre* år förflutit från utgången av det räkenskapsår då det beslut eller den åtgärd som ligger till grund för talan fattades eller vidtogs,

3. revisor sedan *fem* år förflutit från utgången av det räkenskapsår som revisionsberättelsen avser,

4. lekmannarevisor sedan *fem* år förflutit från utgången av det räkenskapsår som granskningsrapporten avser,

5. granskare som avses i 3 kap. 15 § sedan *fem* år förflutit från den dag när yttrandet över den särskilda granskningen lades fram på stämman,

6. stiftare sedan *fem* år förflutit från det beslutet om bankens bildande fattades på den konstituerande stämman, samt

7. huvudman eller medlem i medlemsbank eller röstberättigad, som inte är medlem, sedan två år förflutit från det beslut eller den åtgärd som ligger till grund för talan.

Försätts banken i konkurs på en ansökan som gjorts innan den tid som anges i första stycket har gått ut, kan konkursboet föra talan enligt 1–3 §§ trots att frihet från skadeståndsansvar har inträtt enligt 6 § eller 7 §. Efter utgången av den nämnda tiden kan en sådan talan dock inte väckas senare än sex månader från edgångssammanträdet.

9 kap.
15 §¹³

I ett bankaktiebolag skall minst en av *de revisorer som utsetts av bolagsstämman* vara auktoriserad revisor.

En revisor som förordnats av Finansinspektionen skall oavsett bolagsstämmans anvisningar följa den instruktion som inspektionen utfärdat för honom eller henne.

Om bolagsstämman inte har utsett en auktoriserad revisor är bestämmelserna om länsstyrelseförordnande i 10 kap. 24 och 26 §§ aktiebolagslagen (1975:1385) tillämpliga.

I ett bankaktiebolag skall minst en *revisor som bolagsstämman utsett* vara auktoriserad revisor.

3.¹⁴

Ett företag som den 1 januari 1996 bedrev inlåningsverksamhet som inte fordrade tillstånd enligt äldre lag får fortsätta med verksamheten längst till *den 31 december 1999*.

Ett företag som den 1 januari 1996 bedrev inlåningsverksamhet som inte fordrade tillstånd enligt äldre lag får fortsätta med verksamheten längst till *och med den 31 december 2001*.

1. Denna lag träder i kraft i fråga om den ändrade övergångsbestämmelsen den 31 december 1999 och i övrigt den 1 januari 2000.

2. Om en banks stadgar vid lagens ikraftträdande strider mot någon bestämmelse i denna lag, skall styrelsen till den första ordinarie stämman därefter lägga fram förslag om sådan ändring av stadgarna att dessa stämmer överens med bestämmelsen.

3. Den som är revisor i en sparbank eller i en medlemsbank när denna lag träder i kraft och som inte är auktoriserad eller godkänd revisor får trots bestämmelsen i 3 kap. 3 § andra stycket fortsätta som revisor till utgången av den första ordinarie stämma som hålls efter ikraftträdandet.

4. Intill utgången av år 2000 får en auktoriserad eller godkänd revisor trots bestämmelserna i 3 kap. 1 § andra stycket utses för en kortare mandattid än fyra år.

Om ett revisorsuppdrag som har getts före lagens ikraftträdande gäller för viss tid, består det till utgången av mandattiden. Om uppdraget gäller tills vidare, består det till utgången av den första ordinarie stämma som hålls efter utgången av år 2000.

¹³ Senaste lydelse 1998:1500.

¹⁴ Senaste lydelse 1997:1048.

5. Beträffande tiden för väckande av talan om anspråk på skadestånd till banken enligt 5 kap. 1 och 2 §§ gäller äldre bestämmelser, om anspråket har uppkommit före lagens ikraftträdande. Prop. 1998/99:129

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 2 § och 4 kap. 2 § sparbankslagen (1987:619)¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

2 §

Stiftarna anger villkoren för sparbankens bildande. När en sparbank bildas skall till en grundfond avsättas ett belopp, vars storlek skall bestämmas med hänsyn till omfattningen och beskaffenheten av den planerade rörelsen. Grundfonden skall betalas med pengar.

Sparbanken skall när rörelsen påbörjas ha fonder som vid tidpunkten för beslut om oktroj motsvarar minst en miljon *ecu*. I 5 kap. 4 § 4 lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag finns bestämmelser om vad som utgör fonder.

Sparbanken skall när rörelsen påbörjas ha fonder som vid tidpunkten för beslut om oktroj motsvarar minst en miljon *euro*. I 5 kap. 4 § 4 lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag finns bestämmelser om vad som utgör fonder.

4 kap.

2 §

En huvudman får inte vara

1. underårig eller i konkurs,
2. bosatt utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, om inte Finansinspektionen på grund av särskilda förhållanden medger det,
3. anställd i sparbanken, om inte reglementet uttryckligen medger detta, eller
4. huvudman, styrelseledamot eller anställd i annan sparbank.

En huvudman får inte ha förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken.

En huvudman, som utses av kommunfullmäktige eller landstingsfullmäktige enligt 3 §, får inte heller vara anställd eller styrelseledamot i något annat bankaktiebolag än *Sparbanken Sverige AB* eller i en medlemsbank eller inom landshypoteks- och stadshypoteksinstitutionerna.

En huvudman, som utses av kommunfullmäktige eller landstingsfullmäktige enligt 3 §, får inte heller vara anställd eller styrelseledamot i något annat bankaktiebolag än *Förenings-Sparbanken AB (publ)* eller i en medlemsbank eller inom landshypoteks- och stadshypoteksinstitutionerna.

¹ Lagen omtryckt 1996:1005.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000.

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 4 § lagen (1995:1570) om medlemsbanker skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

4 §

Varje medlem skall betala insats i medlemsbanken i enlighet med vad som föreskrivs i stadgarna. Betalningen skall alltid fullgöras i pengar.

En medlemsbank skall när bankens rörelse påbörjas ha ett bundet eget kapital som vid tidpunkten för beslut om oktroj motsvarar minst fem miljoner *ecu*. I 5 kap. 4 § 5 lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag finns bestämmelser om vad som utgör bundet eget kapital.

Om balansomslutningen i den planerade verksamheten kan beräknas uppgå till högst etthundra miljoner kronor, får regeringen medge att *bolaget* har lägre bundet eget kapital än det som anges i första stycket, dock lägst motsvarande en miljon *ecu*.

En medlemsbank skall när bankens rörelse påbörjas ha ett bundet eget kapital som vid tidpunkten för beslut om oktroj motsvarar minst fem miljoner *euro*. I 5 kap. 4 § 5 lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag finns bestämmelser om vad som utgör bundet eget kapital.

Om balansomslutningen i den planerade verksamheten kan beräknas uppgå till högst etthundra miljoner kronor, får regeringen medge att *banken* har lägre bundet eget kapital än det som anges i första stycket, dock lägst motsvarande en miljon *euro*.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1559) om
årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag

Prop. 1998/99:129

Härigenom föreskrivs att 8 kap. 4 § lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap.

4 §

Årsredovisningen för det förflutna räkenskapsåret skall lämnas till revisorerna

1. i *en bank* senast en månad före ordinarie stämma,

2. i en sparbank senast en månad före ordinarie stämma, dock senast den 31 mars,

3. i ett hypoteksinstitut senast fyra månader efter räkenskapsårets utgång.

Årsredovisningen för det förflutna räkenskapsåret skall lämnas till revisorerna *och lekman-revisorerna*

1. i *ett bankaktiebolag eller i en medlemsbank* senast en månad före ordinarie stämma,

---

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000.

2.5 Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1571) om
insättningsgaranti

Prop. 1998/99:129

Härigenom föreskrivs att 16 § lagen (1995:1571) om
insättningsgaranti skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

16 §¹

Ett institut som omfattas av
garantin skall lämna de uppgifter
till nämnden som den behöver för
att fastställa institutets avgift och i
övrigt för sin verksamhet enligt
denna lag. De uppgifter som
nämnden behöver för att fastställa
ett instituts avgift skall ha
granskats av en *av de revisorer*
som utsetts av institutet i enlighet
med 3 kap. 1 § bankrörelselagen
(1987:617) eller, när det gäller
värdepappersbolag, 10 kap. 8 §
aktiebolagslagen (1975:1385).

Ett institut som omfattas av
garantin skall lämna de uppgifter
till nämnden som den behöver för
att fastställa institutets avgift och i
övrigt för sin verksamhet enligt
denna lag. De uppgifter som
nämnden behöver för att fastställa
ett instituts avgift skall ha
granskats av en *revisor* som
utsetts av institutet i enlighet med
3 kap. 1 § bankrörelselagen
(1987:617) eller, när det gäller
bankaktiebolag och värde-
pappersbolag, 10 kap. 8 § aktie-
bolagslagen (1975:1385).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000.

---

¹ Senaste lydelse 1998:773.

Inom Finansdepartementet har utarbetats en departementspromemoria, Ändrade regler för revisorer i sparbanker och medlemsbanker, m.m. (Ds 1999:8). Promemorian färdigställdes i februari 1999. Syftet med förslagen i promemorian är huvudsakligen att utjämna vissa skillnader mellan reglerna för bankaktiebolag å ena sidan och reglerna för sparbanker och medlemsbanker å andra sidan. De skillnader som avses gäller framför allt reglerna om minsta antalet revisorer, om obehörighetsgrunder och kompetenskrav för revisorer, om revisorsjäv samt om tidsfrister för väckande av talan om skadestånd till banken. Skillnaderna uppkom genom lagändringar som trädde i kraft vid årsskiftet 1998/99 och som innebär att aktiebolagslagen (1975:1385) i stället för den upphävda bankaktiebolagslagen (1987:618) utgör den associationsrättsliga grunden för bankaktiebolag. Departementspromemorians förslag innebär när det gäller revisors kompetens att svensk lagstiftning anpassas till EG-rättens bestämmelser om vem som får utses till revisor i bl.a. sparbanker och medlemsbanker.

Departementspromemorian har remissbehandlats. En förteckning över de remissinstanser som har yttrat sig finns i *bilaga 1*. Remissyttrandena finns tillgängliga i Finansdepartementets lagstiftningsärende (dnr Fi 1999/744).

Inom Finansdepartementet har vidare utarbetats en promemoria med förslag till en förlängning av en övergångsbestämmelse till bankrörelselagen. Bestämmelsen ger i sin nuvarande lydelse företaget som den 1 januari 1996 bedrev inlåningsverksamhet som inte fordrade tillstånd enligt äldre lag möjlighet att fortsätta med verksamheten längst till den 31 december 1999. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över de remissinstanser som har yttrat sig finns i *bilaga 2*. Remissyttrandena finns tillgängliga i lagstiftningsärendet (dnr Fi 1999/1250).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 22 april 1999 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 3*.

Lagrådets yttrande finns i *bilaga 4*.

Lagrådets synpunkter behandlas i författningskommentaren i anslutning till de bestämmelser som synpunkterna berör. Regeringen har i huvudsak följt Lagrådets förslag till justeringar.

När det gäller förslaget om en ändrad övergångsbestämmelse till bankrörelselagen har regeringen ansett att detta förslag är av sådan okomplicerad beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Något yttrande från Lagrådet har därför inte inhämtats över detta lagförslag.

4 Bakgrund

4.1 Allmänt om regleringen av banker och andra kreditinstitut

Bankverksamhet får bedrivas av bankaktiebolag, sparbanker och medlemsbanker. De centrala reglerna för banker finns i bankrörelselagen (1987:617), aktiebolagslagen (1975:1385), sparbankslagen (1987:619) och lagen (1995:1570) om medlemsbanker.

Kreditmarknadsföretag är sådana företag som bedriver tillståndspliktig finansieringsverksamhet utan att den är att beteckna som bankrörelse. Tillstånd kan ges till svenska aktiebolag (kreditmarknadsbolag) och svenska ekonomiska föreningar (kreditmarknadsföreningar) samt utländska kreditinstitut. Verksamheten regleras i lagen (1992:1610) om finansieringsverksamhet. För kreditmarknadsbolag gäller därutöver aktiebolagslagen och för kreditmarknadsföreningar lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar, om inte annat följer av bestämmelser i lagen om finansieringsverksamhet. För utländska kreditinstituts verksamhet genom filial i Sverige gäller bestämmelserna i den lagen i tillämpliga delar och i övrigt lagen (1992:160) om utländska filialer m.m.

4.2 Närmare om den associationsrättsliga lagstiftningen för banker

Bankaktiebolag, sparbanker och medlemsbanker utgör skilda slag av associationsrättsliga sammanslutningar. För sparbanker och medlemsbanker finns särskilda lagar som innehåller merparten av de associationsrättsliga bestämmelserna. Dessa bestämmelser finns för sparbanker i sparbankslagen och för medlemsbanker i lagen om medlemsbanker. Motsvarande bestämmelser för bankaktiebolag fanns tidigare i bankaktiebolagslagen (1987:618). Den lagen upphörde emellertid att gälla vid årsskiftet 1998/99. För bankaktiebolag gäller sedan dess i stället aktiebolagslagens bestämmelser med de avvikelser som följer av bankrörelselagen.

Denna förändring beträffande bankaktiebolagen är en följd av den nyligen gjorda översynen av de särskilda associationsrättsliga reglerna för bankaktiebolag. Utgångspunkten för den översynen var att låta aktiebolagslagen tillämpas även för bankaktiebolag. Endast mycket väl motiverade särbestämmelser skulle få finnas kvar. Översynen utmynnade i prop. 1997/98:166 Ny associationsrätt för bankaktiebolag, m.m. Propositionen antogs av riksdagen hösten 1998 och lagändringarna trädde i kraft den 1 januari 1999. Samtidigt trädde en del ändringar i aktiebolagslagen om bl.a. revision och skadestånd i kraft (prop. 1997/98:99, bet. 1997/98:LU26, rskr. 1997/98:257, SFS 1998:760).

Gemensamma bestämmelser för de tre bankkategorierna finns i bankrörelselagen. De gemensamma bestämmelserna omfattar regler om den rörelse en bank får driva. En bank får endast ägna sig åt viss i lagen angiven verksamhet, exempelvis inlåning samt kreditgivning och annan

finansieringsverksamhet. En bank får vidare förvärva enbart sådan egendom som anges i lagen. Utöver sådana gemensamma bestämmelser innehåller bankrörelselagen dels de särbestämmelser som ansetts nödvändiga för bankaktiebolag, dels bestämmelser om revision, skadestånd m.m. och firma för sparbanker och medlemsbanker. Bankrörelselagen innehåller vidare bestämmelser om bl.a. tillsyn.

4.3 Utgångspunkter

De bestämmelser om revision och skadestånd som enligt bankrörelselagen gäller för sparbanker och medlemsbanker gällde fram till årsskiftet även för bankaktiebolag. Genom de lagändringar som trädde i kraft vid årsskiftet infördes delvis annorlunda bestämmelser för bankaktiebolagen. I prop. 1997/98:166 s. 55 uppmärksammades detta och det konstaterades där att det i vissa avseenden kunde uppkomma skillnader mellan de bestämmelser som gäller för bankaktiebolag och de bestämmelser som gäller för sparbanker och medlemsbanker. I anslutning därtill angavs att regeringen ämnade återkomma beträffande regleringen av de sistnämnda bankkategorierna.

Finansbolagens Förening anför i sitt remissvar att de nu föreslagna förändringarna inte står i överensstämmelse med principen att associationsrättsliga bestämmelser för banker i huvudsak skall återfinnas i andra lagar än bankrörelselagen. Regeringen vill med anledning därav framhålla att avsikten fortfarande är att regleringen av sparbanker och medlemsbanker skall ses över. I detta senare sammanhang avses bl.a. att övervägas om lagen om ekonomiska föreningar kan utgöra den associationsrättsliga grunden för medlemsbanker på motsvarande sätt som aktiebolagslagen numera gör för bankaktiebolag.

En del av de skillnader som uppkommit mellan de olika bankkategorierna är emellertid mer påtagliga än andra. Detta gäller t.ex. reglerna om minsta antalet revisorer, om obehörighetsgrunder och kompetenskrav för revisorer, om revisorsjäv och om tidsfrister för väckande av talan om skadestånd till banken. Det är angeläget att redan nu ta ställning till i vilken utsträckning dessa skillnader är motiverade och bör behållas.

När det gäller kompetenskravet för revisorer ställer dessutom EG-rättsliga regler vissa krav. Dessa regler återfinns i rådets åttonde direktiv (84/253/EEG) av den 10 april 1984 om godkännande av personer som har ansvar för lagstadgad revision av räkenskaper (det åttonde bolagsrättsliga direktivet), det s.k. revisorsdirektivet. Direktivet reglerar vad som skall gälla beträffande sådana personer som utför lagstadgad granskning av bolags och andra företags årsredovisningar och koncernredovisningar, förutsatt att sådan granskning föreskrivs i gemenskapsrätten. Beträffande bl.a. banker föreskrivs sådan granskning i rådets direktiv (86/635/EEG) av den 8 december 1986 om årsbokslut och sammanställd redovisning för banker och andra finansiella institut, det s.k. bankredovisningsdirektivet. Revisorsdirektivet innebär således för svenskt vidkommande att personer som inte är auktoriserade eller godkända revisorer inte får utses till revisorer i bl.a. aktiebolag och

banker. För aktiebolagens del, och därmed för bankaktiebolagens, införlivades denna EG-rättsliga regel i svensk rätt genom lagändringar som trädde i kraft vid årsskiftet (10 kap. 11 § aktiebolagslagen). Motsvarande anpassning till EG:s krav i fråga om revisorns kompetens måste göras även beträffande sparbanker och medlemsbanker.

I och med att nyssnämnda EG-rättsliga regel införlivats med svensk rätt för aktiebolag, däribland bankaktiebolag, kommer sådana personer som nu är revisorer och som saknar formell kompetens inte att kunna fortsätta att vara revisorer. Av olika skäl har det emellertid ansetts viktigt att denna kategori personer alltjämt har möjlighet att utföra en viss form av granskning. Därför finns nu för aktiebolagens del regler om s.k. lekmannarevisor. När EG-regeln om revisors kompetens genomförs beträffande sparbanker och medlemsbanker uppkommer frågan om ordningen med lekmannarevisor bör införas även för dessa banker.

5.1 Revision m.m.

5.1.1 Antalet revisorer

Regeringens förslag: I sparbanker och medlemsbanker skall det finnas minst en revisor.

Departementspromemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran.

Bakgrund: Sparbanker och medlemsbanker skall enligt 3 kap. 1 § första stycket bankrörelselagen ha minst två revisorer. Detsamma har gällt för bankaktiebolag. I och med avskaffandet av den särskilda associationsrättsliga lagstiftningen för bankaktiebolag gäller fr.o.m. den 1 januari 1999 aktiebolagslagens bestämmelser om revisorer för dessa banker. Bestämmelserna innebär att bankaktiebolag skall ha minst en revisor (10 kap. 1 § aktiebolagslagen).

Skälen för regeringens förslag: Som skäl för att nämnda bestämmelse i aktiebolagslagen skall tillämpas även på bankaktiebolag anfördes i prop. 1997/98:166 (s. 130) väsentligen följande.

"Enligt 10 kap. 1 § ABL skall det i ett aktiebolag finnas minst en revisor. Enligt 3 kap. 1 § första stycket BRL skall en bank ha minst två revisorer. Detta avsteg från aktiebolagslagens bestämmelser har ansetts vara motiverat av bankernas verksamhet (prop. 1986/87:12 band 1 s. 256). Enligt förarbetena till aktiebolagslagen (SOU 1971:15 s. 250) ansågs det inte nödvändigt att såsom i 1944 års aktiebolagslag föreskriva ett lägsta antal revisorer. Enligt förarbetena leder det läff till att förutom den egentlige revisorn utses en person utan lämpliga kvalifikationer för revisorsuppdrag. Regelns avskaffande sammanhänger även med att det infördes en regel om att vissa bolag kunde utses till revisorer (numera registrerade revisionsbolag). Om ett sådant bolag anlitas kan det reviderande bolaget sätta in det antal revisorer som anses nödvändigt.

Enligt regeringens mening är antalet revisorer inte ensamt avgörande för revisionens kvalitet. Att bankaktiebolagen bedriver särskilt betydelsefull verksamhet kan därför inte motivera den aktuella särregeln. Den bör mot denna bakgrund inte behållas. Något hinder för bankaktiebolagen att förordna fler revisorer än aktiebolagens minimikrav föreligger naturligtvis inte."

I allt väsentligt kan samma synsätt som det nu redovisade anläggas i fråga om minsta antalet revisorer i sparbanker och medlemsbanker. Det saknas därför anledning att göra åtskillnad mellan de olika bankkategorierna när det gäller kravet på minsta antalet revisorer i banken. Bestämmelsen i 3 kap. 1 § första stycket bankrörelselagen bör därför ändras så att ett krav på minst en revisor – i stället för två – kommer att gälla även för sparbanker och medlemsbanker.

Regeringens förslag: För revisorer skall gälla en bestämd mandattid på fyra år.

Departementspromemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran.

Bakgrund: En revisors uppdrag i sparbanker och medlemsbanker gäller enligt 3 kap. 1 § andra stycket bankrörelselagen för den tid som anges i stadgarna. Enligt samma bestämmelse skall, om uppdraget inte skall gälla tills vidare, tiden bestämmas så att uppdraget upphör vid slutet av den ordinarie stämma på vilken revisorsval skall förrättas. Detsamma har gällt för bankaktiebolag. I och med de lagändringar som gjordes vid årsskiftet 1998/99 gäller emellertid, enligt 10 kap. 20 § aktiebolagslagen, uppdraget som revisor i bankaktiebolag till slutet av den ordinarie bolagsstämma som hålls under det fjärde räkenskapsåret efter revisorsvalet.

Skälen för regeringens förslag: Som skäl för den ändring av mandattiden för revisorer i bankaktiebolag som skedde per den 1 januari 1999 anfördes i motiven (prop. 1997/98:166 s. 130) huvudsakligen följande.

"Enligt 3 kap. 1 § andra stycket BRL skall en revisors uppdrag gälla för den tid som anges i bolagsordningen. Revisorn kan utses såväl tills vidare som på viss tid, men om han utses på viss tid skall tiden bestämmas så att den upphör vid slutet av den ordinarie stämma på vilken revisorsval skall förrättas. För de allmänna aktiebolagen föreskrivs i stället i 10 kap. 20 § ABL att revisorsuppdragets längd är fyra år. Denna regel innebär inte att bolaget måste byta revisor vart fjärde år utan endast att det måste hållas ett nytt revisorsval. Inte heller förhindrar den ett bolag från att entlediga en revisor under löpande mandatperiod. Bestämmelsen i aktiebolagslagen om en bestämd mandattid infördes genom prop. 1997/98:99 för att värna revisorns självständighet och oberoende. Det noterades också att kommissionen i syfte att säkerställa revisorns oberoende i ett förslag till ett femte bolagsrättsligt direktiv (KOM [90] 629 slutligt), det s.k. strukturdirektivet, har föreslagit att revisorn alltid skall tillsättas för en bestämd tid om minst tre och högst sex år.

Enligt regeringens mening gäller de skäl som anfördes för att ändra mandattiden för revisorer i allmänna aktiebolag även bankaktiebolag. Bestämmelserna i aktiebolagslagen bör alltså tillämpas även på bankaktiebolag."

Skälen för att ändra mandattiden för revisorer i bankaktiebolag gör sig gällande även beträffande revisorer i sparbanker och medlemsbanker. Det saknas skäl att göra åtskillnad mellan de olika bankkategorierna när det gäller längden på revisorernas mandattid. Därför bör bestämmelsen i 3 kap. 1 § andra stycket bankrörelselagen ändras så att revisor i sparbank och medlemsbank alltid skall utses för en bestämd tid på fyra år.

Regeringens förslag: Endast den som är auktoriserad eller godkänd revisor skall få utses till revisor i sparbanker och medlemsbanker. Underårighet skall inte längre utgöra en särskild obehörighetsgrund.

Departementspromemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran.

Bakgrund: 3 kap. 3 § första stycket bankrörelselagen anger vissa obehörighetsgrunder som gäller för revisorer i sparbanker och medlemsbanker. Enligt bestämmelsen får den som är underårig, i konkurs eller som har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken inte vara revisor. Enligt 3 kap. 3 § andra stycket bankrörelselagen gäller det kompetenskravet att revisor skall ha den insikt i och erfarenhet av redovisning och ekonomiska förhållanden som med hänsyn till arten och omfånget av bankens verksamhet fordras för uppdragets fullgörande. Vidare gäller att minst en av stämman utsedd revisor i en sparbank eller i en medlemsbank skall vara auktoriserad revisor (3 kap. 4 § bankrörelselagen). Något krav på auktorisation eller godkännande gäller däremot inte för övriga revisorer i sparbanker eller medlemsbanker.

De lagändringar som vid årsskiftet 1998/99 gjordes för bankaktiebolagen innebar att endast den som är auktoriserad eller godkänd revisor får vara revisor i ett bankaktiebolag (10 kap. 11 § aktie-bolagslagen). Ändringarna betydde samtidigt att restriktionen att den som är underårig inte får vara revisor försvann för bankaktiebolagens del.

Skälen för regeringens förslag: Bestämmelsen om att endast personer som är auktoriserade eller godkända revisorer får vara revisorer i aktiebolag, däribland bankaktiebolag, har motiverats av att EG-rättsliga regler ställer upp vissa krav beträffande revisorers kompetens (se prop. 1997/98:99 s. 135 och 136 och prop. 1997/98:166 s.132 och 133). De regler som avses återfinns i rådets åttonde direktiv (84/253/EEG) av den 10 april 1984 om godkännande av personer som har ansvar för lagstadgad revision av räkenskaper (det åttonde bolagsrättsliga direktivet), det s.k. revisorsdirektivet. Direktivet reglerar vad som skall gälla beträffande sådana personer som utför lagstadgad granskning av bolags och andra företags årsredovisningar och koncernredovisningar, förutsatt att sådan granskning föreskrivs i gemenskapsrätten. Beträffande bl.a. banker föreskrivs sådan granskning i rådets direktiv (86/635/EEG) av den 8 december 1986 om årsbokslut och sammanställd redovisning för banker och andra finansiella institut, det s.k. bankredovisningsdirektivet. Revisorsdirektivet innebär således för svenskt vidkommande att personer som inte är auktoriserade eller godkända revisorer inte får utses till revisorer i bl.a. aktiebolag och banker. Den svenska lagstiftningen måste utformas efter dessa EG-rättsliga regler. Därför bör bestämmelsen i 3 kap. 3 § andra stycket bankrörelselagen ändras på så sätt att endast den som är auktoriserad

eller godkänd revisor tillåts vara revisor i en sparbank eller i en medlemsbank.

För att någon skall kunna bli auktoriserad eller godkänd revisor måste vederbörande ha genomgått en teoretisk utbildning på universitetsnivå och därefter under minst tre år ha skaffat sig praktisk erfarenhet. Det behövs därför av naturliga skäl inte någon regel om att den som är underårig inte får vara revisor. Bestämmelsen i 3 kap. 3 § första stycket bankrörelselagen bör därmed ändras på så sätt att obehörighetsgrunden underårighet tas bort.

Juridiska fakultetsstyrelsen vid Lunds universitet anför i sitt remissvar att det med avseende på de frågor som behandlas i departementspromemorian närmare bör anges vad som gäller för sådan revisor som enligt bestämmelsen i 7 kap. 5 § bankrörelselagen förordnats av Finansinspektionen. Enligt regeringens uppfattning torde, beträffande de frågor som behandlas i lagrådsremissen, samma bestämmelser gälla för sådan revisor som förordnats av Finansinspektionen som för revisor som utsetts på annat sätt såvida inte annat är stadgat för något särskilt fall.

5.1.4 Revisorsjäv och kreditjäv

Regeringens förslag: Lån till vissa revisorn närstående skall inte längre utgöra en särskild jävsgrund. Bankrörelselagens allmänna regel om delikatessjäv tas bort.

Departementspromemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran.

Bakgrund

Lån till revisorn närstående m.m.

Enligt 3 kap. 5 § första stycket 4 bankrörelselagen kan inte den vara revisor i en sparbank eller en medlemsbank som står i låneskuld till banken eller annat företag i samma koncern eller har förpliktelser för vilka banken eller ett sådant företag har ställt säkerhet. Enligt andra stycket i samma paragraf gäller detta även när skulden eller förpliktelsen avser revisorns make eller sambo eller juridisk person i vilken sådan person eller revisorn själv har ett väsentligt ekonomiskt intresse. Detsamma har gällt för bankaktiebolag. De lagändringar som gjordes vid årsskiftet 1998/99 innebär emellertid att någon bestämmelse motsvarande 3 kap. 5 § andra stycket bankrörelselagen inte finns för bankaktiebolagen. Det betyder att lån till vissa revisorn närstående inte längre utgör en särskild jävsgrund.

3 kap. 5 § tredje stycket bankrörelselagen utgör en allmän regel om delikatessjäv för revisorer. Enligt bestämmelsen kan en revisor vara obehörig utan att någon av de särskilda jävsgrunderna i bestämmelsens första eller andra stycke föreligger, nämligen om det i övrigt finns någon särskild omständighet som är ägnad att rubba förtroendet för hans oberoende. För bankaktiebolag upphörde bestämmelsen att gälla vid årsskiftet 1998/99.

Undantag beträffande vissa låneskulder och förpliktelser

Enligt 3 kap. 5 § femte stycket bankrörelselagen gäller i fråga om annan revisor i en medlemsbank än auktoriserad revisor vad som sägs i bl.a. 3 kap. 5 § första stycket 4 endast om låneskulden eller säkerheten går utöver vad som normalt sammanhänger med medlemskap i banken. Bestämmelsen innebär att den som inte är auktoriserad revisor kan vara revisor i en medlemsbank även om han står i skuld till banken eller annat företag i samma koncern eller har förpliktelser som banken eller ett sådant företag ställt säkerhet för, såvida inte låneskulden eller säkerheten går utöver vad som normalt sammanhänger med medlemskap i banken.

Kreditjäv

2 kap. 17 § bankrörelselagen innehåller regler om kreditjäv. Reglerna om kreditjäv syftar framför allt till att förhindra att personer i ledande ställning i bankerna bedriver spekulativ verksamhet med lånade pengar och till att garantera att sådana personer står fria och obundna av egna intressen då de skall bedöma villkor för krediter, värdera säkerheter m.m. (se prop. 1986/87:12 Band 1, s. 194-198). Enligt 2 kap. 17 § första stycket 5 bankrörelselagen får en bank inte på andra villkor än sådana som banken normalt ställer upp lämna kredit till sådan revisor i banken som avses i 3 kap. 5 § femte stycket bankrörelselagen, dvs. till annan revisor i medlemsbank än auktoriserad revisor.

Skälet till att revisor i bankaktiebolag och sparbank inte omfattas av stadgandet är att den som står i låneskuld till en sådan bank inte får vara revisor i banken. Detsamma gäller för auktoriserad revisor i medlemsbank.

Skälen för regeringens förslag

Lån till revisorn närstående m.m.

Som skäl för att lån till vissa revisorn närstående inte längre skall utgöra en särskild jävsgrund för revisor i bankaktiebolag har i prop. 1997/98:166 (s. 134) anförts följande.

"En anpassning till aktiebolagslagens regler skulle för bankaktiebolagen alltså innebära främst att lån till vissa revisorn närstående inte längre skulle konstitueras jäv för revisorn. Det är svårt att se att en sådan ordning skulle påverka förtroendet för revisorer i banker. Redan enligt gällande rätt föreligger inte någon jävssituation om lånet skulle ha getts till någon annan närstående, t.ex. barn, syskon eller förälder till revisorn. Därtill kommer att en kategorisk jävsregel beträffande vissa revisorernas närstående personer kan komma att ge högst onyanserade effekter, särskilt som utlåningsverksamhet är en av de mest typiska rörelsegrenarna i banker, och dessutom noggrant reglerad. Det föreslås därför att jävsfrågan beträffande lån som ges till revisorns make eller sambo skall bedömas enligt de allmänna delikatessjävsreglerna i lagen (1995:528) om revisorer, vilka behandlas närmare i det följande."

Nu anförda synpunkter gör sig gällande även beträffande revisorer i sparbanker och medlemsbanker. Det finns därför inte någon anledning att behålla den skillnad som för närvarande finns mellan de olika bankkategorierna i detta avseende. Således bör bestämmelsen i 3 kap. 5 § andra stycket bankrörelselagen om att lån till vissa revisorn närstående utgör grund för jäv för denne tas bort.

Delikatessjäv

Som skäl för att den allmänna regeln om delikatessjäv i bankrörelselagen skulle upphöra att gälla för bankaktiebolag anfördes i prop. 1997/98:166 (s. 134) bl.a. följande.

"3 kap. 5 § tredje stycket BRL innehåller en allmän regel om delikatessjäv för revisorer. Det stadgas sålunda att en revisor är obehörig också om det i övrigt finns någon särskild omständighet som är ägnad att rubba förtroendet för hans oberoende. Denna regel saknar motsvarighet i aktiebolagslagen. Det framgår inte av förarbetena (prop. 1986/87:12 band 1 s. 263) varför denna särbestämmelse infördes men det får antas bero på att en det är av särskild vikt att en revisor i en bank inte hamnar i en lojalitetskonflikt.

14 § lagen om revisorer innehåller en bestämmelse enligt vilken en revisor förutom att iaktta gällande jävsbestämmelser för revisorer, skall avböja eller avsäga sig uppdraget om det i annat fall finns någon särskild omständighet som kan rubba förtroendet till revisorns opartiskhet eller självständighet.

Nu nämnda bestämmelse i lagen om revisorer torde vara tillräcklig för att begränsa risken för att en revisor i ett bankaktiebolag hamnar i en situation som rubbar förtroendet för honom eller henne. Någon särbestämmelse i bankrörelselagen behövs alltså inte."

I allt väsentligt kan samma synsätt anläggas när det gäller bestämmelserna om delikatessjäv för revisorer i sparbanker och medlemsbanker som för revisorer i bankaktiebolag. Det finns därför inte skäl att behålla den skillnad som för närvarande finns mellan de olika bankkategorierna i detta avseende. Bestämmelsen i 3 kap. 5 § tredje stycket bankrörelselagen bör således tas bort.

Undantag beträffande vissa låneskulder och förpliktelser

Undantagsbestämmelsen i 3 kap. 5 § femte stycket bankrörelselagen om att annan än auktoriserad revisor kan vara revisor trots förekomsten av vissa låneskulder och förpliktelser har motiveras av att det bör vara möjligt för medlem i medlemsbank att utses till revisor av förtroendeskäl (jfr prop. 1986/87:12 Band 1 angående motsvarande bestämmelse i föreningsbankslagen). Bestämmelsen har emellertid även avseende på

godkända revisorer. Dessa kom att omfattas av den genom en lagändring som trädde i kraft samtidigt som lagen om medlemsbanker började gälla och föreningsbankslagen (1987:620) upphävdes, dvs. den 1 januari 1996.

De personer som nu är revisorer och som saknar formell revisorskompetens kommer, enligt förslaget i avsnitt 5.1.3, inte längre att kunna vara revisorer i medlemsbanker. Något behov av den nämnda undantagsbestämmelsen med hänsyn till denna kategori personer i deras egenskap av revisorer föreligger alltså inte längre. Det bör emellertid påpekas att en bestämmelse av motsvarande innebörd nedan föreslås gälla för sådana personer som kan utses att göra en allmän granskning av banken vid sidan av revisionen, nämligen lekmannarevisorer (se avsnitt 5.2.4). Inte heller när det gäller de godkända revisorerna finns det något behov av bestämmelsen. En godkänd revisor som står i skuld till en medlemsbank eller annat företag i samma koncern eller har förpliktelser för vilka banken eller ett sådant företag har ställt säkerhet bör alltså fortsättningsvis träffas av jävsbestämmelsen i 3 kap. 5 § första stycket 4 bankrörelselagen även om låneskulden eller säkerheten inte går utöver vad som normalt sammanhänger med medlemskap i banken. Bestämmelsen i 3 kap. 5 § femte stycket bankrörelselagen kan därmed upphöra att gälla.

Kreditjäv för revisorer

Eftersom det föreslås att en godkänd revisor som står i låneskuld till en medlemsbank inte skall få vara revisor i banken behövs, för sådana revisorers skull, inte regeln i 2 kap. 17 § första stycket 5 bankrörelselagen om att en bank inte får lämna kredit till godkända revisorer på andra villkor än sådana som banken normalt ställer upp.

De personer som nu är revisorer på förtroendegrund och som saknar formell revisorskompetens kommer, som påpekats i det föregående, enligt förslaget i avsnitt 5.1.3 inte längre att kunna vara revisorer i medlemsbanker. Något behov av den nämnda kreditjävsbestämmelsen med hänsyn till denna kategori personer i deras egenskap av revisorer föreligger alltså inte längre. I ett senare avsnitt (5.2.4) föreslås emellertid att lekmannarevisorn skall höra till den krets som omfattas av kreditjävsbestämmelsen.

5.1.5 Revisors upplysningsskyldighet och rapporteringsskyldighet

Regeringens förslag: En revisor skall vara skyldig att till lekmannarevisor lämna erforderliga upplysningar om bankens angelägenheter.

Departementspromemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Juridiska fakultetsstyrelsen vid Lunds universitet* påtalar att

regler motsvarande dem som gäller för revisorer i bankaktiebolag i fråga om skyldigheten att agera vid misstanke om brott (10 kap. 38–40 §§ aktiebolagslagen) bör gälla också för revisorer i sparbanker och medlemsbanker även om sådana bestämmelser inte gäller generellt för revisorer i stiftelser och föreningar.

Bakgrund: Enligt 3 kap. 14 § tredje stycket 2 bankrörelselagen är revisor skyldig att till medrevisor, granskare som avses i 3 kap. 15 §, ny revisor och, om banken har försatts i konkurs, konkursförvaltare lämna erforderliga upplysningar om bankens angelägenheter.

En fråga som har samband med revisors upplysningsskyldighet är frågan om revisors rapporteringsskyldighet. I 3 kap. 8 a § bankrörelselagen stadgas att revisorn i en sparbank eller i en medlemsbank omgående skall rapportera till Finansinspektionen om han vid fullgörandet av sitt uppdrag får kännedom om förhållanden som kan utgöra en väsentlig överträdelse av de författningar som reglerar bankers verksamhet, kan påverka bankens fortsatta drift negativt eller kan leda till att revisorn avstyrker att balansräkningen eller resultaträkningen fastställs eller till anmärkning enligt 3 kap. 11 § bankrörelselagen.

I sak gäller beträffande nämnda slag av rapporteringsskyldighet detsamma för revisor i ett bankaktiebolag som för revisor i en sparbank eller i en medlemsbank (9 kap. 15 § bankrörelselagen). I och med de lagändringar som trädde i kraft vid årsskiftet 1998/99 föreligger emellertid numera även en särskild rapporteringsplikt för revisorer i bankaktiebolag (10 kap. 38–40 §§ aktiebolagslagen). Sistnämnda bestämmelser innebär i korthet att en revisor som finner att det kan misstänkas att en styrelseledamot eller den verkställande direktören inom ramen för bolagets verksamhet har gjort sig skyldig till viss typ av brott skall underrätta styrelsen om detta och senast två veckor efter underrättelsen avgå från sitt uppdrag. Skyldigheten att avgå från uppdraget föreligger dock inte om den ekonomiska skadan av det misstänkta brottet har ersatts och övriga menliga verkningar av gärningen har avhjälpits, om det misstänkta brottet redan har anmälts till polismyndighet eller åklagare eller om det misstänkta brottet är obetydligt.

Även om bestämmelserna i 3 kap. 8 a § bankrörelselagen (som gäller för sparbanker och medlemsbanker och i sak också för bankaktiebolag) och bestämmelserna i 10 kap. 38–40 §§ aktiebolagslagen (som gäller för bankaktiebolag men inte för sparbanker och medlemsbanker) i vissa delar överlappar varandra föreligger betydande skillnader, t.ex. beträffande till vem rapporteringen skall ske, beträffande skyldighet för revisor att avgå i vissa fall och beträffande vilken typ av förseelser som skall rapporteras (jfr prop. 1997/98:166 s. 137).

Skälen för regeringens förslag: Lekmannarevisorns uppdrag i sparbanker och medlemsbanker föreslås bli utformat på ett sätt som nära överensstämmer med det uppdrag som en revisor har. Lekmannarevisorn kommer därför att ha samma behov av information om banken som denne. Det är angeläget att revisorerna och lekmannarevisorererna kan ta till vara varandras erfarenheter och kunskaper. En förutsättning för detta är givetvis att de inte har tystnadsplikt i förhållande till varandra. Det bör därför införas en bestämmelse om att revisorn i en sparbank eller

medlemsbank är skyldig att lämna även lekmannarevisor upplysningar om banken. En motsvarande skyldighet bör införas för lekman-revisorer.

Vad gäller frågan om revisor i sparbank och medlemsbank skall åläggas samma eller liknande rapporteringsskyldighet som sedan den 1 januari 1999 gäller för revisor i bankaktiebolag enligt bestämmelser i aktiebolagslagen avser regeringen att behandla denna fråga i samband med den översyn av lagen om medlemsbanker som avses göras (se avsnitt 4.3) och som kommer att beröra lagen om ekonomiska föreningar. Det är lämpligt att den frågan tas upp i det sammanhanget. Dessutom saknas tillräckligt underlag för att ta ställning i saken i förevarande lagstiftningsärende.

5.1.6 Särskild granskning

Regeringens förslag: Lån till vissa närstående till någon som utsetts att utföra en särskild granskning av en sparbank eller en medlemsbank skall inte längre utgöra jäv för granskaren. Bankrörelselagens allmänna regel om delikatessjäv för granskare tas bort. En granskare skall vara skyldig att till lekmannarevisor lämna erforderliga upplysningar om bankens angelägenheter.

Departementspromemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran.

Bakgrund: På initiativ av bl.a. röstberättigad i sparbank eller medlemsbank skall Finansinspektionen under vissa i 3 kap. 15 § bankrörelselagen angivna förutsättningar utse granskare för särskild granskning av banken. Denna särskilda granskning kan avse bankens förvaltning och räkenskaper under viss förfluten tid eller vissa åtgärder eller förhållanden i banken. Yttrande över granskningen skall bl.a. läggas fram på stämman och hållas tillgängligt hos banken under minst en vecka före stämman.

I 3 kap. 15 § tredje stycket bankrörelselagen föreskrivs att vad som sägs om revisorer i vissa i stycket angivna lagrum skall tillämpas även i fråga om granskare.

Skälen för regeringens förslag

Obehörighetsgrunder

I det föregående (avsnitt 5.1.3) har föreslagits att underårighet inte längre skall upptas som en obehörighetsgrund i 3 kap. 3 § första stycket bankrörelselagen för revisorer i en bank. Det förslaget hänger samman med att kompetenskraven för revisorer i sparbanker och medlemsbanker föreslås bli ändrade på så sätt att det tillkommer en bestämmelse som

innebär att endast den som är auktoriserad eller godkänd revisor kan vara revisor i en sparbank eller en medlemsbank. Eftersom det i praktiken inte torde kunna förekomma att den som är auktoriserad eller godkänd revisor också är underårig har underårighet kunnat tas bort som en självständig obehörighetsgrund. Det finns inte något krav på att den som utses till granskare måste vara auktoriserad eller godkänd revisor. Skälen för att underårighet kan tas bort som en självständig obehörighetsgrund för revisorer har sålunda inte bärighet beträffande granskare. Utöver de obehörighetsgrunder som gäller för revisorer bör därför för granskare alltså gälla att denne inte får vara underårig. Motsvarande bestämmelse för aktiebolag, däribland bankaktiebolag, återfinns i 11 kap. 21 § aktiebolagslagen. Regeln om att underårighet skall utgöra en obehörighetsgrund för granskare bör lämpligen placeras i anslutning till de hänvisningar till andra lagrum som görs i 3 kap. 15 § tredje stycket bankrörelselagen.

Jäv

När det gäller jävsbestämmelserna, vilka återfinns i 3 kap. 5 § bankrörelselagen, har i det föregående (avsnitt 5.1.4) föreslagits att lån till vissa revisorn närstående inte längre skall utgöra en särskild jävsgrund. Vidare har föreslagits att den allmänna regeln om delikatessjäv skall tas bort för revisorer i sparbanker och medlemsbanker. Dessutom har föreslagits att en låneskuld till en medlemsbank eller annat företag i samma koncern eller en förpliktelse för vilken medlemsbanken eller sådant företag ställt säkerhet alltid skall utgöra jävsgrund för godkänd revisor och alltså inte enbart i de fall då låneskulden eller säkerheten går utöver vad som normalt sammanhänger med medlemskap i banken. Övervägandena bakom dessa förslag har redovisats.

I allt väsentligt kan samma resonemang föras beträffande granskare som för revisorer när det är fråga om lån till vissa revisorn närstående och när det är fråga om revisors låneskuld. Så är däremot inte fallet när det gäller den allmänna regeln om delikatessjäv. Skälet till att bankrörelselagens allmänna regel om delikatessjäv föreslås upphöra att gälla är nämligen bl.a. att 14 § lagen (1995:528) om revisorer innehåller en jämförbar bestämmelse (se avsnitt 5.1.4). Den bestämmelsen är inte tillämplig på granskare. Det kan emellertid ifrågasättas om det behövs någon allmän regel om delikatessjäv för granskare.

Det framgår inte av förarbetena till bankrörelselagen varför regeln infördes i den lagen (jfr prop 1986/87:12 band 1 s. 263 och s. 278), men det får antas bero på att det är av särskild vikt att en revisor i en bank inte hamnar i en lojalitetskonflikt (se prop. 1997/98:166 s. 134).

Bestämmelsen om delikatessjäv för granskare i sparbanker och medlemsbanker har inte någon motsvarighet i aktiebolagslagen. En granskare som utsetts att utföra granskning av ett bankaktiebolag omfattas sålunda inte av någon sådan bestämmelse.

Det bör vidare framhållas att en granskare i sparbank eller medlemsbank utses av Finansinspektionen. Inspektionen bör enligt motiven förordna den som föreslås om han är lämplig och särskilda skäl inte

talar däremot (prop. 1986/87:12 band 1 s. 278). Finansinspektionen skall alltså göra en slags lämplighetsprövning i fråga om den som skall utses. Detta innebär i sig ett skydd mot att en person som riskerar att hamna i konflikt mellan olika lojaliteter utses till granskare. Av de skäl som nu redovisats bör den allmänna regeln om delikatessjäv kunna tas bort även för granskare.

De ändringar som föreslagits för revisorernas del bör således gälla även för granskare. Detta innebär att hänvisningen i 3 kap. 15 § tredje stycket bankrörelselagen till 3 kap. 5 § lagen bör stå kvar oförändrad.

Upplysningsskyldighet

I fråga om upplysningsskyldighet har i det föregående (avsnitt 5.1.5) föreslagits att den grupp funktionärer till vilka revisorn är skyldig att lämna vissa uppgifter, nämligen medrevisor, granskare, ny revisor och, i vissa fall konkursförvaltare, även skall omfatta lekmannarevisorn. Samma skyldighet bör åvila en granskare i förhållande till lekmanarevisorn. Hänvisningen i 3 kap. 15 § tredje stycket bankrörelselagen till 3 kap. 14 § lagen kan därför stå kvar oförändrad.

Tidsfrister för väckande av skadeståndstalan

I fråga om tidsfrist för väckande av skadeståndstalan i vissa fall gäller för närvarande samma regler för granskare som för revisor (5 kap. 8 § 3 bankrörelselagen). Vissa ändringar föreslås emellertid nedan beträffande tidsfristens längd och utgångspunkt (se avsnitt 5.3).

5.2 Allmän granskning

5.2.1 Allmän granskning vid sidan av revision

Regeringens förslag: I sparbanker och medlemsbanker skall det vara möjligt att utse personer med uppgift att göra en allmän granskning av bankens verksamhet utöver den lagstadgade revisionen. Sådana personer skall benämnas lekmannarevisorer.

Det skall inte finnas någon begränsning av hur många lekmanarevisorer som skall kunna utses i en och samma bank.

Departementspromemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Föreningen Auktoriserade Revisorer FAR* yttrar generellt att föreningen tillstyrker förslaget men förklarar sig ändå vidhålla den uppfattning som föreningen gett uttryck för i ett annat lagstiftnings-ärende, nämligen att föreningen avstyrker att bestämmelser om lekmannarevisorer införs. Föreningen hänvisar därvid till sitt yttrande över departementspromemorian *Förtroenderevisorer i aktiebolag*, Ds 1996:65.

Bakgrund: Enligt svensk rätt har det hittills varit möjligt att, som komplement till en eller flera auktoriserade eller godkända revisorer, till revisorer i bl.a. sparbanker och medlemsbanker utse personer utan den formella kompetens som en auktorisation eller ett godkännande innebär (jfr 3 kap. 3 och 4 §§ bankrörelselagen). Detsamma har varit fallet när det gäller bankaktiebolag. För bankaktiebolag, liksom för övriga aktiebolag, gäller emellertid sedan den 1 januari 1999 att endast den som är auktoriserad eller godkänd revisor kan vara revisor i bolaget (10 kap. 11 § första stycket aktiebolagslagen).

Som en följd av att kompetenskravet för revisorer i aktiebolag höjdes på detta sätt blev det inte längre möjligt för de personer som var revisorer och som saknade formell revisorskompetens att vara revisorer i aktiebolag. Det ansågs emellertid värdefullt att det fanns möjlighet för sådana personer att även fortsättningsvis utföra någon form av löpande granskning, framför allt i kommunala bolag men även i andra företag (se prop. 1997/98:99 s. 170 f.). Därför infördes bestämmelser om en ny slags granskningsmän, s.k. lekmannarevisorer. Dessa har till uppgift att bevaka särskilda aspekter på bolagens verksamhet men inte att svara för den revision som föreskrivs i den civilrättsliga lagstiftningen. De skall i stället göra en s.k. allmän granskning.

I Sverige förekommer personer utan formell revisorskompetens som revisorer i flertalet sparbanker och medlemsbanker. Förekomsten av denna typ av revisorer skall ses mot bakgrund av de traditioner som finns i svensk sparbanksrörelse och svenskt föreningsliv, där valet av revisorer styrs av särskilda förtroendeaspekter och kompetensbehovet är delvis annorlunda än i vanliga företag. Genom tidigare behandlat förslag (avsnitt 5.1.3) att endast den som är auktoriserad eller godkänd revisor skall kunna vara revisor i sparbanker och medlemsbanker kommer det inte längre att vara möjligt att till revisor i sådana banker utse någon som inte har den formella kompetens som en auktorisation eller ett godkännande innebär. En sådan förändring aktualiserar behovet av regler som på något annat sätt kan tillgodose behovet av sådan "lekmanna-revision" som hittills har kunnat ske inom ramen för bankrörelselagens regler om revision. Det är naturligt att därvid ta sin utgångspunkt i de regler om allmän granskning som sedan den 1 januari 1999 gäller för bankaktiebolag och andra typer av aktiebolag. De överväganden om allmän granskning som redovisas i detta avsnitt knyter därför mycket nära an till övervägandena om allmän granskning av aktiebolag i prop. 1997/98:99 (s. 170–184).

Skälen för regeringens förslag: Förslaget att endast den som är auktoriserad eller godkänd revisor kan vara revisor i en sparbank eller medlemsbank utgör en nödvändig anpassning till det s.k. revisorsdirektivet. Det direktivet behandlar endast frågan vem som är behörig att utföra lagstadgad räkenskapsrevision. Andra former av granskning nämns inte. EG-rätten torde därför inte hindra att det i en sparbank eller medlemsbank utses andra granskare utan de kvalifikationer som fordras enligt revisorsdirektivet så länge dessa inte tar del i ansvaret för räkenskapsrevisionen. Direktivet förhindrar däremot att personer som saknar formell revisorskompetens utses att svara för granskningen av

bankernas räkenskaper och att sådana personer undertecknar revisionsberättelsen på det sätt som sker enligt den nuvarande svenska lagstiftningen.

En sparbank har till ändamål att främja sparsamhet och en medlemsbank att främja medlemmarnas ekonomiska intressen. Genom att till revisorer i sparbanker och medlemsbanker utse lekmän och yrkesrevisorer som inte uppfyller vissa formella kompetenskrav torde man i allmänhet vilja åstadkomma att verksamheten granskas av personer som har anknytning till den och som därmed är särskilt lämpade att pröva om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att den står i överensstämmelse med de särskilda syftena med verksamheten. Dessutom kan dessa personer genom sin särskilda erfarenhet och kompetens ofta tillföra företaget något utöver vad de examinerade revisorerna gör.

Det är mot denna bakgrund väsentligt att lagstiftningen tillhandahåller bestämmelser som möjliggör en fortsatt granskning genom lekmän och yrkesrevisorer utan formell kompetens. Som framgått ovan kan EG-rätten inte anses förhindra regler om sådan granskning så länge denna inte sammanblandas med räkenskapsrevisionen.

Det föreslås därför att det på samma sätt som för aktiebolag införs regler om ett nytt slag av granskningsmän. Dessa skall ha till uppgift att bevaka särskilda aspekter på sparbankernas och medlemsbankernas verksamhet men inte svara för den revision som föreskrivs i den civilrättsliga lagstiftningen. Deras uppdrag bör inte vara av tillfällig karaktär utan avse en löpande granskning av banken. Det är lämpligt att liksom beträffande aktiebolag benämna dessa granskare lekmanarevisorer.

5.2.2 Hur skall lekmanarevisorn utses?

Regeringens förslag: Lekmanarevisor skall utses av stämman eller enligt bestämmelser i stadgarna.

Departementspromemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: I aktiebolag, däribland bankaktiebolag, utses lekmanarevisor av bolagsstämman. Som skäl härför har i prop. 1997/98:99 (s. 174) bl.a. anförts att det från systematisk synpunkt kan vara en fördel att lekmanarevisorer utses på samma sätt som gäller för val av styrelseledamöter och revisorer. Det är för aktiebolagens del vidare möjligt att genom bestämmelser i bolagsordningen låta någon annan än stämman utse lekmanarevisor. Samma ordning bör gälla för sparbanker och medlemsbanker. Det föreslås därför att lekmanarevisor i dessa banker skall utses av stämman och att det skall vara möjligt att genom bestämmelser i sparbanks reglemente

5.2.3 Lekmannarevisors mandattid och entledigande

Regeringens förslag: Lekmannarevisorns mandattid skall bestämmas av stämman.

Lekmannarevisorn skall kunna entledigas i förtid.

Departementspromemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: I avsnitt 5.1.2 har föreslagits att revisor i sparbank och medlemsbank alltid skall utses för en bestämd tid om fyra år. Syftet med förslaget är att stärka revisorns ställning i förhållande till bankens ledning.

I fråga om lekmanrevisorer är skälen för en bestämd mandattid inte lika tydliga. Medan revisorn har att ta till vara även andra intressenters än insättarnas respektive medlemmarnas intressen, har lekmanrevisorn till uppgift att utöva en slags kontroll för insättarnas och medlemmarnas räkning. Mot denna bakgrund finns det inte tillräckliga skäl att föreskriva någon särskild mandatperiod för lekmanrevisorn. Detta bör i stället vara en fråga för den som utser lekmanrevisorn, dvs. normalt stämman. Om stämman inte fattar något beslut om hur länge uppdraget skall bestå, får det anses gälla tills vidare. I denna del fordras ingen reglering i lag.

När det gäller frågan om en lekmanrevisors uppdrag kan upphöra i förtid bör det gälla samma principer som för en revisor, dvs. det bör finnas rätt för den som har utsett lekmanrevisorn att när som helst entlediga denne. Detta är en naturlig följd av den förtroendeställning som lekmanrevisorn intar. Även lekmanrevisorn bör – i likhet med en revisor – ha en rätt att när som helst lämna sitt uppdrag. Dessa principer bör framgå av lagen.

5.2.4 Behörighetskrav, jäv och kreditjäv

Regeringens förslag: En lekmanrevisor skall omfattas av i huvudsak samma allmänna behörighetskrav och jävsbestämmelser som en revisor.

Normalt får en lekmanrevisor inte stå i skuld till banken. Lekmanrevisor i medlemsbank får emellertid stå i skuld till banken i vissa undantagsfall. En medlemsbank skall i sådana undantagsfall inte få lämna kredit till lekmanrevisorn på andra villkor än sådana som banken normalt ställer upp.

En sådan begränsning i fråga om villkoren skall inte gälla för sparbanker och medlemsbanker vid kredit till lekmannarevisorerna närstående personer eller företag.

Departementspromemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran.

Bakgrund: Dagens "lekmannarevisorer", dvs. personer som verkar som revisorer men som saknar formell revisorskompetens, omfattas av samma allmänna behörighets- och kompetenskrav som examinerade revisorer. De får således inte vara underåriga, försatta i konkurs eller underkastade näringsförbud och inte heller ha förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken. Härutöver fordrar lagen att de har den insikt i och erfarenhet av redovisning och ekonomiska förhållanden som med hänsyn till arten och omfattningen av bolagets verksamhet fordras för att fullgöra uppdraget (3 kap. 3 § bankrörelselagen).

För samtliga revisorer gäller dessutom ett antal bestämmelser om jäv. Bestämmelserna förhindrar att den som på något av vissa angivna sätt står den reviderade banken nära är revisor i banken.

Som sägs i avsnitt 5.1.4 syftar bestämmelserna i 2 kap. 17 § bankrörelselagen om s.k. kreditjäv framför allt till att förhindra att personer i ledande ställning i bankerna bedriver spekulativ verksamhet med lånade pengar och till att garantera att sådana personer står fria och obundna av egna intressen då de skall bedöma villkor för krediter, värdera säkerheter m.m. Innebörden av bestämmelserna är, som också framgår i avsnitt 5.1.4, att en bank inte på andra villkor än sådana som banken normalt ställer upp får lämna kredit till personer med viss anknytning till banken. Till den krets som omfattas av bestämmelserna om kreditjäv hör t.ex. styrelseledamöter och anställda i ledande ställning i banken. Till samma krets hör även sådan revisor i banken som avses i 3 kap. 5 § femte stycket bankrörelselagen, dvs. annan revisor i medlemsbank än auktoriserad revisor. I det nämnda avsnittet anges att det, till följd av vissa andra föreslagna ändringar, inte längre finns något behov av att kreditjävsbestämmelsen omfattar sådana revisorer. Det har därvid föreslagits att "sådan revisor i banken som avses i 3 kap. 5 § femte stycket bankrörelselagen" inte längre skall upptas i bestämmelsen.

Skälen för regeringens förslag

Allmänna behörighetskrav

De allmänna krav som bankrörelselagen i dag ställer på den som skall utses till revisor bör enligt regeringens mening gälla även för den som skall utses till lekmannarevisor. Således bör denne inte vara underårig, försatt i konkurs eller underkastad näringsförbud. Inte heller bör den som skall utses ha förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken.

Ett allmänt kompetenskrav på insikt i och erfarenhet av redovisning och ekonomiska förhållanden är, vad gäller revisorer, naturligt med hänsyn till revisorernas betydelse för tredje mans skydd. Lekmannarevisornas granskning skall till skillnad från revisornas granskning ske ur ett insättar- respektive medlemsperspektiv. Uppgiften är alltså snävare än en revisors uppgift. Det är därför naturligt att det överlämnas till huvudmännen respektive medlemmarna att själva avgöra vilken kompetens som skall krävas. Någon anledning att i lagen uppställa krav på insikt och erfarenhet av visst slag finns därför inte.

En särskild fråga är om även revisionsbolag skall kunna vara lekmannarevisor. Det har inte framkommit att det skulle finnas något behov av detta. Aktiebolagslagen innehåller inte någon bestämmelse om att ett revisionsbolag kan vara lekmannarevisor i aktiebolag. Till detta kommer att ett uppdrag som lekmannarevisor kommer att vara ett utpräglat förtroendeuppdrag av det slag som normalt bör lämnas till en fysisk person. Det föreslås därför inte några regler om att revisionsbolag skall kunna vara lekmannarevisorer.

Skall lekmannarevisorn omfattas av jävsbestämmelser?

Det är självfallet viktigt att en lekmannarevisor är obunden i förhållande till bankens ledning. Med regler om jäv kan man undvika förhållanden som kan medföra risker för obehöriga hänsynstaganden vid granskningen. Härigenom ökar trovärdigheten av den granskning som lekmannarevisorn utför, något som är viktigt i alla banker. Av dessa skäl föreslås att regler om jäv skall gälla även för lekmannarevisorer. I huvudsak bör samma regler om jäv gälla för lekmannarevisorer som för revisorer enligt bankrörelselagen. För revisorer finns det emellertid en bestämmelse som hindrar den att vara revisor som står i låneskuld till banken eller annat företag i samma koncern eller har förpliktelser för vilka banken eller ett sådant företag har ställt säkerhet. För att det skall vara möjligt för medlem i medlemsbank att utses till lekmannarevisor bör ett undantag i nämnda jävsbestämmelse göras när det gäller medlemsbanker. Undantaget bör utformas så att en låneskuld eller säkerhet utgör jävsgrund endast om den går utöver vad som normalt sammanhänger med medlemskap i banken. Ett motsvarande undantag gäller visserligen nu för sådana revisorer som inte är auktoriserade eller godkända (3 kap. 5 § femte stycket bankrörelselagen). Det undantaget har emellertid i avsnitt 5.1.4 föreslagits upphöra att gälla i och med att möjligheten att utse icke examinerade revisorer tas bort.

Kreditjäv för lekmannarevisor och denne närstående personer och företag

De personer som nu är revisorer och som saknar formell revisorskompetens kommer, enligt förslaget i avsnitt 5.1.3, inte längre att kunna vara revisorer i medlemsbanker. Som konstaterats i avsnitt 5.1.4 föreligger alltså inte längre något behov av en kreditjävsbestämmelse med hänsyn till denna kategori personer i deras egenskap av revisorer.

Frågan är emellertid om den avsedda kategorin personer, i egenskap av lekmannarevisor i medlemsbank, även fortsättningsvis bör omfattas av en motsvarande bestämmelse om kreditjäv.

Det kan som en utgångspunkt fastslås att de syften som bär upp bestämmelserna om kreditjäv naturligtvis har tydlig relevans i fråga om personer som har stort inflytande över verksamheten i en bank. Detsamma gäller i fråga om bl.a. revisorer, som ju i revisionsberättelsen uttalar sig om t.ex. huruvida årsredovisningen upprättats i överensstämmelse med gällande lag. Den roll lekmannarevisorn i promemorian föreslås få är emellertid väl avgränsad från de nyss nämnda lednings- och kontrollfunktionerna. Det finns därför inte lika starka skäl för att lekmannarevisorn skall tillhöra kreditjävsgruppen som för att t.ex. revisorn skall göra det. Lekmannarevisorns kontrollfunktion kommer emellertid ändå att vara sådan att det är viktigt att han är obunden i förhållande till bankens ledning. Detta talar för att lekmannarevisorn trots allt bör omfattas av bestämmelser om kreditjäv. Det förtjänar att uppmärksammas i sammanhanget att personer som nu är revisorer och som saknar formell revisorskompetens måste förväntas komma att, i egenskap av lekmannarevisor, fortsättningsvis fylla en funktion som i praktiken i stora delar motsvarar den funktion de fyllt i revisorsrollen (jfr avsnitt 5.2.5). Det är då naturligt att lekmannarevisorn hör till den krets som omfattas av kreditjävsbestämmelsen.

En särskild fråga är om även lekmannarevisorn närstående personer och företag skall omfattas av bestämmelser om kreditjäv. Denna fråga har samband med de bestämmelser om s.k. närståendejäv som vid årsskiftet 1998/99 har avskaffats för revisorer i bankaktiebolag och de motsvarande nu gällande bestämmelser som föreslås avskaffas för revisorer i sparbanker och medlemsbanker, 3 kap. 5 § andra stycket bankrörelselagen (se avsnitt 5.1.4). Bestämmelsernas innebörd, som närmare redogjorts för i nyss nämnda avsnitt, är i korthet bl.a. att en person vars make eller sambo står i skuld till en sparbank eller medlemsbank inte får vara revisor i banken. Detsamma gäller om skulden avser en juridisk person i vilken revisorn eller dennes make eller sambo har ett väsentligt ekonomiskt intresse. Undantag gäller emellertid för godkänd revisor och s.k. förtroenderevisor i medlemsbank om låneskulden inte går utöver vad som normalt sammanhänger med medlemskap i banken.

Någon bestämmelse om närståendejäv gäller inte för lekmannarevisorer i bankaktiebolag (jfr 11 kap. 11 § aktiebolagslagen). Detta innebär bl.a. att en person kan vara lekmannarevisor i en sådan bank även om personens make eller sambo står i skuld till banken. Det innebär också t.ex. att ett företag som lekmannarevisorn har ett ekonomiskt intresse i kan stå i skuld till bankaktiebolaget utan att detta utgör jäv för lekmannarevisorn. Detsamma har föreslagits gälla för lekmannarevisorer i sparbanker och medlemsbanker (se ovan i detta avsnitt).

När det gäller frågan om huruvida närstående till lekmannarevisor skall omfattas av någon bestämmelse om kreditjäv, dvs. att en sparbank eller medlemsbank inte skall få lämna kredit till de närstående på andra villkor än sådana som banken normalt ställer upp, ligger det nära till

hands att ta sin utgångspunkt i de lagändringar som för bankaktiebolagens del trädde i kraft vid årsskiftet 1998/99. Dessa innebär, som framgått ovan, att bestämmelserna om närståendejäv avskaffats utan att någon bestämmelse om kreditjäv gjorts tillämplig i motsvarande mån.

Bestämmelser om kreditjäv finns för kreditmarknadsföretagens del i 3 kap. 10 § lagen om finansieringsverksamhet och för värdepappersbolagens del i 3 kap. 7 § lagen (1991:981) om värdepappersrörelse. Ingen av dessa bestämmelser omfattar närstående till lekmannarevisor.

I detta sammanhang bör vidare framhållas att lekmannarevisorns roll i en bank är väl avgränsad från t.ex. den kontrollfunktion som en revisor utövar. Det förhållandet måste tillmätas viss betydelse när det gäller frågan var gränsen för den kreditjäviga kretsen skall dras.

De nu förda resonemangen leder fram till slutsatsen att någon kreditjävsbestämmelse inte behöver införas för närstående till lekmannarevisorer i sparbanker och att inte heller närstående till lekmannarevisorer i medlemsbanker behöver omfattas av någon sådan bestämmelse. Detta innebär att samma regler kommer att gälla för sparbanker och medlemsbanker som för bankaktiebolag i detta avseende.

5.2.5 Lekmannarevisorns uppgift

Regeringens förslag: Lekmannarevisorn skall granska att sparbankens eller medlemsbankens ändamål följs, att verksamheten sköts på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och att den kontroll som görs inom banken är tillräcklig. Granskningen skall ske enligt god sed vid detta slag av granskning.

Lekmannarevisorn skall vidare göra den granskning som stämman föreskriver, om föreskrifterna inte strider mot lag, stadgarna eller god sed.

Lekmannarevisorn får inte underteckna en revisionsberättelse.

En sparbanks eller medlemsbanks styrelse skall lämna lekmannarevisorn det material och de upplysningar om banken som fordras för granskningen.

En lekmannarevisor skall ha samma tystnadsplikt och samma upplysningsskyldighet som en revisor har.

Lekmannarevisorn skall redovisa resultatet av granskningen i en granskningsrapport. Rapporten skall lämnas till bankens styrelse senast två veckor före den ordinarie stämman och sändas till huvudmännen i en sparbank och hållas tillgänglig för medlemmarna i en medlemsbank.

Departementspromemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser utom Finansinspektionen tillstyrker förslaget i sin helhet eller lämnar det utan erinran. *Finansinspektionen* anser, i fråga om de frister inom vilka revisionsberättelse, granskningsrapport och yttrande över särskild granskning

skall avlämnas eller hållas tillgängliga, att de regler som gäller för sparbanker och medlemsbanker bör anpassas till vad som gäller för bankaktiebolag. Därmed skulle en granskningsrapport lämnas till bankens styrelse senast tre veckor – i stället för två veckor – före den ordinarie stämman.

Skälen för regeringens förslag

Granskningsuppdragets omfattning

När det gäller granskningsuppdragets omfattning gör bankrörelselagen i dag inte skillnad mellan å ena sidan de revisorer som är examinerade revisorer och å andra sidan revisorer utan formell kompetens. De lekmän som utses till revisorer i en sparbank eller medlemsbank har således samma uppgifter och samma ansvar som de auktoriserade och godkända revisorerna i banken. Detsamma gällde för aktiebolag före den 1 januari 1999. I prop. 1997/98:99 (s. 178) har emellertid angetts att, trots den formella likställdheten, få av de dåtida "lekmannarevisorerna" beskrev sitt uppdrag genom att hänvisa till aktiebolagslagens bestämmelser. I stället betonade man ofta dels uppgiften att granska om företagets verksamhet hade stämt överens med det särskilda syfte som hade angetts för bolaget, dels uppgiften att göra en övergripande förvaltningsrevision. Räkenskapsrevisionen utfördes så gott som alltid av bolagets övriga revisorer.

I nämnda proposition har vidare angetts att reglerna om lekmanrevisorer i aktiebolag borde utformas så att lekmanrevisorernas uppdrag i huvudsak stämmer överens med de uppgifter som flertalet av de lekmän som tidigare verkade som revisorer i praktiken fullgjorde. Lekmanrevisorerna borde således ha till uppgift att kontrollera om verksamheten höll sig inom de ramar som bolagsordningen angav. Om det i bolagsordningen hade angetts särskilda syften med verksamheten, borde lekmanrevisorerna också granska att dessa tillgodosågs inom verksamheten. Till lekmanrevisorernas uppdrag borde vidare höras att kontrollera om verksamheten sköttes på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att granska om den kontroll som gjordes inom företaget var tillräcklig.

Dessa granskningsuppgifter kom till uttryck i aktiebolagslagen. Det ansågs naturligt att lekmanrevisorerna dessutom utför de särskilda granskningsuppgifter som aktieägarna beslutar om (samma proposition s.178). I aktiebolagslagen infördes därför en särskild bestämmelse om att lekmanrevisorerna skall följa de föreskrifter som bolagsstämman meddelar, såvida de inte strider mot lag, bolagsordning eller god sed. Detta ansågs ge möjlighet att utforma lekmanrevisorernas granskningsuppdrag på ett flexibelt sätt utifrån de behov som finns i varje enskilt företag.

För att det skall vara helt klart att det till lekmanrevisorernas uppgift inte hör att uttala sig om årsbokslut, årsredovisning och koncernredovisning intogs ett förbud för en lekmanrevisor att underteckna revisionsberättelsen. Det angavs därvid i nämnda proposition (s. 178 och

179) att ett sådant förbud givetvis inte är avsett att hindra en lekmannarevisor från att delge revisorn sina kunskaper och bedömningar och på det sättet påverka innehållet i revisionsberättelsen.

I propositionen angavs vidare att lekmannarevisorns granskning bör ske i enlighet med den sed som har utvecklats och kommer att utvecklas vid detta slag av granskning och att lagtexten borde innehålla en erinran om det.

Samma skäl som redovisats i det föregående angående lekmannarevisorns uppgifter i aktiebolag gör sig gällande beträffande sparbanker och medlemsbanker. Bestämmelserna för dessa banker bör därför utformas på samma sätt som reglerna i aktiebolagslagen.

Frågan om lekmannarevisionens innehåll kommer att behandlas närmare i författningskommentaren.

Lekmannarevisorns insyns rätt och tystnadsplikt

De icke examinerade revisorer som i dag verkar i sparbanker och medlemsbanker omfattas av samma regler om insyns rätt som gäller för examinerade revisorer. Styrelsen är skyldig att bereda revisorerna tillfälle att verkställa granskningen i den omfattning som dessa finner vara nödvändig och att lämna de upplysningar och den hjälp som begärs. Är de revisorer i en moderbank, kan de kräva motsvarande uppgifter av företagsledningen och revisorerna i ett dotterföretag (3 kap. 9 § bankrörelselagen).

Rätten till insyn i banken motsvaras av en tystnadsplikt. Även i detta avseende gäller samma regler för examinerade revisorer som för revisorer utan formell revisorskompetens. Revisorerna har således inte rätt att lämna vare sig enskild huvudman, medlem eller utomstående upplysningar om sådana bankens angelägenheter som de har fått kännedom om när de har fullgjort sitt uppdrag, om detta skulle kunna vara till nackdel för banken (3 kap. 14 § bankrörelselagen). I 1 kap. 10 § bankrörelselagen föreskrivs att enskildas förhållanden till bank inte obehörigen får röjas.

I några situationer ersätts revisorernas tystnadsplikt av en skyldighet att lämna upplysningar om banken. Om stämman begär att revisorerna skall lämna vissa upplysningar, är de skyldiga att göra det, såvida det inte är till väsentlig nackdel för banken eller till nämnvärd olägenhet för enskild. Vidare finns en skyldighet att lämna upplysningar om banken till bl.a. konkursförvaltare, till undersökningsledare vid förundersökning i brottmål och till granskare enligt 3 kap. 15 § bankrörelselagen (3 kap. 14 § bankrörelselagen). Det finns också bestämmelser om skyldighet att rapportera till Finansinspektionen (3 kap. 8 a § bankrörelselagen).

Lekmannarevisorns uppdrag föreslås, som framgår ovan, bli utformat på ett sätt som nära överensstämmer med det uppdrag som en revisor har. Lekmannarevisorn kommer därför att ha samma behov av information om banken som denne och bör därför ges samma insyns- och informationsrätt.

Den rätt till insyn i banken som en lekmannarevisor således bör få medför att han även bör åläggas samma tystnadsplikt angående bankens angelägenheter som en revisor har.

Som sägs ovan i avsnitt 5.1.5 är det angeläget att revisorerna och lekmannarevisorerna kan ta till vara varandras erfarenheter och kunskaper. En förutsättning för detta är, vilket också sägs där, att de inte har tystnadsplikt i förhållande till varandra. Det bör därför införas en bestämmelse om att lekmannarevisorn är skyldig att lämna revisorn i banken upplysningar om banken. Ett motsvarande tillägg i kapitlet om revision har föreslagits i det nämnda avsnittet.

Granskningsrapporten

En revisors granskningsuppdrag skall enligt bankrörelselagen redovisas i en revisionsberättelse (3 kap. 11 § bankrörelselagen). På motsvarande sätt bör det av bestämmelserna om allmän granskning framgå hur resultatet av lekmannarevisorns granskning skall redovisas. Det föreslås att en sådan redovisning bör ske i en särskild skriftlig redogörelse. Denna bör benämnas granskningsrapport. Den kommer därigenom att kunna hållas isär från det yttrande i vilket en särskild granskningsman redovisar sin granskning.

Det är naturligt att lekmannarevisorn i granskningsrapporten uttalar sig om de förhållanden som den allmänna granskningen tar sikte på. Så bör t.ex. eventuella anmärkningar mot den interna kontrollen inom banken tas upp i granskningsrapporten.

Revisorerna skall i revisionsberättelsen uttala sig om huruvida styrelseledamöterna bör beviljas ansvarsfrihet eller inte. Eftersom lekmannarevisorns granskning inte är avsedd att omfatta alla de förhållanden som är relevanta vid en bedömning av om ansvarsfrihet skall beviljas eller inte, bör denne till skillnad från revisorn inte ha någon i lag angiven skyldighet att uttala sig i nämnda fråga. Däremot är det givetvis lämpligt att lekmannarevisorerna anger om de vid sin granskning har funnit något som kan inverka på frågan om ansvarsfrihet. I lagen bör därför tas in en bestämmelse om att en lekmannarevisor som finner anledning till anmärkning mot någon styrelseledamot ska upplysa om detta i rapporten.

Granskningsrapporten bör på samma sätt som en revisionsberättelse redovisas på stämman och inom viss tid dessförinnan sändas till huvudmännen i en sparbank respektive hållas tillgänglig för och sändas till medlemmarna och innehavarna av förlagsandelar i en medlemsbank.

För att detta skall vara möjligt måste rapporten lämnas till bankens styrelse före stämman. Lämpligen bör lekmannarevisorn lämna rapporten senast två veckor före ordinarie bolagsstämma. Denna tidsfrist motsvarar nämligen den frist som gäller för revisorns avgivande av revisionsberättelsen (3 kap. 11 § bankrörelselagen). Skälen till bl.a. att den senare fristen tills vidare bör vara oförändrad trots att en annorlunda reglering gäller för bankaktiebolagen redovisas i det följande.

Även när det gäller huvudmännens respektive medlemmarnas och förlagsandelsinnehavarnas rätt att ta del av granskningsrapporten bör man välja samma ordning som gäller i fråga om rätten att ta del av revisionsberättelsen. Följaktligen bör en sparbank vara skyldig att senast en vecka före ordinarie stämma sända granskningsrapporten till huvudmännen. En medlemsbank bör i stället vara skyldig att under minst en vecka före ordinarie stämma hålla granskningsrapporten tillgänglig för medlemmarna och innehavarna av förlagsandelar samt att genast sända granskningsrapporten till de medlemmar eller förlagsandelsinnehavare som begär det.

I fråga om bl.a. tidsfristerna för revisorernas avlämnande av revisionsberättelsen föreligger skillnader mellan de bestämmelser som gäller för sparbanker och medlemsbanker å ena sidan och de bestämmelser som gäller för bankaktiebolag å andra sidan. En revisionsberättelse skall överlämnas till en sparbanks eller medlemsbanks styrelse senast två veckor före den ordinarie stämman (3 kap. 11 § bankrörelselagen). Samma frist föreslås i det föregående gälla i fråga om lekman-revisorernas avgivande av granskningsrapporten. Ett yttrande över särskild granskning skall hos en sparbank eller en medlemsbank hållas tillgängligt under minst en vecka före stämman (3 kap. 15 § bankrörelselagen). Motsvarande frister i fråga om aktiebolag är tre veckor för revisionsberättelsen och granskningsrapporten (10 kap. 27 § respektive 11 kap. 14 § aktiebolagslagen) och två veckor för yttrandet över den särskilda granskningen (11 kap. 22 § aktiebolagslagen). Dessa skillnader har uppkommit till följd av lagändringar som trädde i kraft vid årsskiftet 1998/99. Det kan ifrågasättas om skillnaderna bör behållas, även om de inte utgör några av de mer påtagliga olikheter som genom nämnda lagändringar uppkommit mellan de olika bankkategorierna. När det gäller medlemsbankerna är det vidare av intresse att lagen om ekonomiska föreningar (8 kap. 13 och 17 §§) innehåller bestämmelser beträffande revisionsberättelse och yttrande över särskild granskning som i fråga om fristernas längd motsvarar vad som gäller enligt nyss angivna bestämmelser i bankrörelselagen. Med hänsyn till det sagda anser regeringen – till skillnad från *Finansinspektionen* – att det är lämpligt att överväganden om huruvida bestämmelserna i bankrörelselagen skall anpassas efter vad som gäller enligt bestämmelserna i aktiebolagslagen görs i samband med den översyn av de associationsrättsliga reglerna för medlemsbanker och sparbanker som avses göras (se avsnitt 4.3).

5.2.6 Lekmannarevisorernas skadeståndsansvar

Regeringens förslag: En lekmannarevisor skall omfattas av samma skadeståndsregler som en revisor.

Departementspromemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran.

Bakgrund: I dag gäller samma skadeståndsregler för samtliga revisorer i sparbanker och medlemsbanker oavsett om de är examinerade revisorer eller inte. Dessa skadeståndsregler innebär följande. En revisor är skadeståndsskyldig för skada som han uppsåtligen eller av oaktsamhet vållar banken när han fullgör sitt uppdrag som bankens revisor (5 kap. 1 och 2 §§ bankrörelselagen). Han är även skadeståndsskyldig för skada som han vållar en medlem eller någon annan genom överträdelse av bankrörelselagen, lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag, sparbankslagen eller lagen om medlemsbanker eller sparbanks reglemente respektive medlemsbanks stadgar (se nyssnämnda lagrum).

Skälen för regeringens förslag: En lekmannarevisor kan på samma sätt som en revisor vålla banken och dess intressenter skada. Om han exempelvis bryter mot sin tystnadsplikt så att uppgifter som är känsliga för banken sprids, kan det orsaka banken skada. Banken kan också skadas om lekmannarevisorn i sin granskningsrapport lämnar felaktiga och ofördelaktiga uppgifter om banken. Mot denna bakgrund är det naturligt att en lekmannarevisor kan åläggas skadeståndsansvar.

Skadeståndsskyldigheten bör – i likhet med vad som gäller för revisorer – omfatta skada som lekmannarevisorn vållar banken uppsåtligen eller av oaktsamhet. Skadeståndsskyldigheten bör även omfatta den skada som en medlem eller någon annan drabbas av på grund av att lekmannarevisorn inte fullgör de uppgifter han har enligt bankrörelselagen och reglementet respektive stadgarna. Det innebär att lekmannarevisorn bör kunna åläggas skadeståndsansvar gentemot medlem eller annan, om han inte utför den granskning som han enligt lagen skall utföra eller om han underlåter att i granskningsrapporten redovisa de anmärkningar som han hade bort redovisa. Syftet med lekmannarevisorsinstitutet är i och för sig inte att bereda huvudmän, medlemmar och andra underlag för deras ekonomiska handlande gentemot bolaget. Sådant underlag bör i första hand tillhandahållas genom revisorernas revisionsberättelse. Emellertid är det rimligt att de som tar del av granskningsrapporten kan lita på vad som redovisas i den.

5.3 Frister för väckande av skadeståndstalan

Regeringens förslag: Fristen för väckande av talan mot styrelseledamot, revisor, granskare och stiftare om skadestånd till en sparbank eller medlemsbank förlängs från tre till fem år.

Motsvarande frist för delegat förlängs från ett till tre år. Fristen för lekmannarevisor skall vara fem år.

Fristen skall räknas

för delegat från utgången av det räkenskapsår då det beslut eller den åtgärd, som ligger till grund för talan fattades eller vidtogs,

för revisor från utgången av det räkenskapsår som revisionsberättelsen avser och

för lekmanarevisor från utgången av det räkenskapsår som granskningsrapporten avser.

Prop. 1998/99:129

Departementspromemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran.

Bakgrund

Talan om skadestånd till en sparbank eller en medlemsbank

Vissa bestämmelser om möjlighet att föra talan om skadestånd till en sparbank eller en medlemsbank finns i 5 kap. 6 § respektive 7 § bankrörelselagen. I dessa bestämmelser föreskrivs bl.a. att talan för bankens räkning mot en styrelseledamot om skadestånd på grund av ett beslut eller en åtgärd under ett räkenskapsår skall väckas senast ett år från det att årsredovisningen och revisionsberättelsen lades fram på stämman. Har stämman i vederbörlig ordning fattat beslut om ansvarsfrihet för en styrelseledamot eller beslut om att inte föra skadeståndstalan mot styrelseledamoten eller har den ettåriga tiden för talan försuttits, kan trots detta skadeståndstalan väckas, om stämman inte har fått i väsentliga hänseenden riktiga och fullständiga uppgifter i årsredovisningen eller revisionsberättelsen eller på något annat sätt i fråga om det beslut eller den åtgärd som ligger till grund för talan. I detta fall, liksom för talan mot bl.a. delegat, revisor och stiftare, gäller i fråga om tidsfrister vad som föreskrivs i 5 kap. 8 § bankrörelselagen.

Fristernas längd vid talan om skadestånd till en sparbank eller en medlemsbank

Enligt 5 kap. 8 § första stycket bankrörelselagen är fristen för väckande av talan för bankens räkning mot styrelseledamot, revisor och stiftare tre år. Samma frist gäller på grund av hänvisningen i 3 kap. 15 § tredje stycket bankrörelselagen för granskare. För delegater, dvs. för bl.a. verkställande direktörer, är fristen ett år.

Fristernas utgångspunkt vid talan om skadestånd till en sparbank eller en medlemsbank

Den frist som gäller enligt 5 kap. 8 § första stycket bankrörelselagen för väckande av talan mot styrelseledamot börjar löpa vid utgången av det räkenskapsår då det beslut eller den åtgärd som ligger till grund för talan fattades eller vidtogs. För delegaternas del börjar fristen att löpa då årsredovisningen och revisionsberättelsen för det räkenskapsår varunder den ansvarsgrundande åtgärden vidtagits läggs fram på stämman. För revisorer börjar fristen att löpa då revisionsberättelsen läggs fram på stämman och för granskare då yttrande över granskningen avges.

Samma regler har gällt för bankaktiebolag som för sparbanker och medlemsbanker i fråga om tidsfristernas längd och om den tidpunkt då fristerna börjar löpa. I och med de lagändringar som gjordes vid årsskiftet 1998/99 gäller emellertid numera delvis annorlunda regler för bankaktiebolagen. Enligt 15 kap. 13 § aktiebolagslagen, som motsvarar 5 kap 8 § bankrörelselagen, är nämligen fristen för väckande av talan för bolagets räkning mot stiftare, styrelseledamot, verkställande direktör, revisor, lekmannarevisor och särskild granskare fem år. Begreppet delegat förekommer inte längre för bankaktiebolagens del. För verkställande direktör liksom för styrelseledamot börjar fristen att löpa vid utgången av det räkenskapsår då beslut eller åtgärder som talan grundas på fattades eller vidtogs. För revisor börjar fristen att löpa vid utgången av det räkenskapsår som revisionsberättelsen avser. För lekmannarevisor börjar fristen att löpa vid utgången av det räkenskapsår som granskningsrapporten avser. För särskild granskare börjar fristen att löpa den dag då yttrandet över den särskilda granskningen lades fram på stämman.

Skälen för regeringens förslag

Skälen för de gjorda lagändringarna beträffande bankaktiebolag

Som skäl för de lagändringar som gjordes beträffande bankaktiebolag vid årsskiftet 1998/99 har i prop. 1997/98:166 (s. 166) anförts bl.a. följande.

"5 kap. 8 § BRL motsvarar 15 kap. 13 och 14 §§ ABL. Paragraferna innehåller preskriptionsregler.

I de fall som avses i paragrafen är fristen för väckande av talan för bolagets räkning mot stiftare, de ledande befattningshavarna, revisor och särskild granskare enligt bankrörelselagen tre år. Enligt aktiebolagslagen är emellertid fristen i motsvarande fall fem år. Fristen i aktiebolagslagen förlängdes med två år genom prop. 1997/98:99. I förarbetena (prop. s. 196 f.) anfördes som skäl för detta: Vissa slutsatser kan dras av de erfarenheter som har gjorts i samband med utredningar av ifrågasatt försumlighet i några kreditföretag under slutet av 1980-talet och början av 1990-talet. Dessa erfarenheter talar för att den nuvarande treårsfristen ibland kan vara för kort för att möjliggöra utredning av bolaget tillkommande skadeståndsanspråk. Särskilt torde detta gälla kreditmarknadsbolag. I sådana bolag kan tiden mellan å ena sidan utgången av det räkenskapsår under vilket ett skadebringande beslut om kreditgivning fattades respektive den dag då revisionsberättelsen lades fram på bolagsstämman och å andra sidan den tidpunkt då skadan framträder uppgå till flera år. I fråga om andra slag av aktiebolag är behovet av en längre frist för väckande av talan möjligen inte lika tydligt. Det får dock anses vara angeläget att dessa regler är enhetliga för alla bolag som omfattas av aktiebolagslagen. På grund av det anförda föreslår regeringen att den treåriga fristen förlängs till fem år. Av systematiska skäl bör tiden för väckande av en talan mot en stiftare också förlängas till fem år.

En annan skillnad mellan bankrörelselagen och aktiebolagslagen gäller beträffande talan mot revisorer. Tidigare löpte den enligt de båda lagarna från samma tidpunkt, nämligen från det att revisionsberättelsen lades fram på stämman. Genom prop. 1997/98:99 infördes emellertid en ändring i aktiebolagslagen, innebärande att fristen i stället skall löpa från utgången av det räkenskapsår då beslut eller åtgärd varpå talan grundas fattades eller vidtogs. Denna ändring

genomfördes för att tiden för väckande av en talan mot de ledande befattningshavarna respektive revisorn skall börja löpa från samma tidpunkt (prop. s. 197). Den reglering som tidigare fanns i aktiebolagslagen, och som fortfarande finns i bankrörelselagen, innebär nämligen att revisorernas ansvar upphör vid en senare tidpunkt än de ledande befattningshavarnas.

Det finns emellertid ytterligare en skillnad mellan de båda lagarna. Den gäller preskriptionsfristen för talan mot lekmannarevisorer. Någon sådan bestämmelse finns inte i bankrörelselagen, men infördes i aktiebolagslagen genom prop. 1997/98:99. Denna frist överensstämmer med vad som gäller för revisorer.

De ändringar som genom prop 1997/98:99 har gjorts i 15 kap. 13 § är alla sådana att de bör gälla för bankaktiebolag."

Fristernas längd vid talan om skadestånd till en sparbank eller en medlemsbank

I fråga om preskriptionsfristernas längd gör sig samma skäl gällande för sparbankerna och medlemsbankerna som för bankaktiebolagen. Därför bör bestämmelserna i 5 kap. 8 § första stycket bankrörelselagen ändras på så sätt att de frister som avser styrelseledamot, revisor och stiftare skall vara fem år i stället för tre år. För väckande av talan mot granskare och lekmannarevisor bör gälla samma frist som för väckande av talan mot revisor.

Som nämnts i det föregående är enligt gällande rätt fristen för delegater ett år medan fristen för styrelseledamöter är tre år. En delegat i en sparbank eller en medlemsbank utför på styrelsens uppdrag sådana uppgifter som annars ankommer på styrelsen (se 3 kap. 6 § sparbankslagen och 6 kap. 6 § lagen om medlemsbanker). Det kan därför tyckas naturligt att samma regler skall gälla för delegater som för styrelseledamöter. Den skillnad som föreligger i fråga om fristernas längd hänger emellertid bl.a. samman med att delegater inte, vilket är fallet med styrelseledamöter, omfattas av bestämmelser om ansvarsfrihet (jfr t.ex. prop. 1955:3 s. 325 och prop. 1955:151 s. 259). Det finns inte skäl att nu utjämna den skillnad som föreligger mellan delegater och styrelseledamöter härvidlag. Mot bakgrund av det ovan refererade resonemang som fördes i prop. 1997/98:99 (s. 196 f.) angående fristernas längd och med tanke på att fristerna överlag förlängs bör dock även fristen för delegater förlängas, lämpligen till tre år.

Fristernas utgångspunkt vid talan om skadestånd till en sparbank eller en medlemsbank

Även när det gäller frågan om vid vilken tidpunkt de olika fristerna skall börja löpa gör sig i huvudsak samma skäl gällande för sparbankerna och medlemsbankerna som för bankaktiebolagen. Som nämnts i det föregående börjar fristen som gäller för verkställande direktör i bankaktiebolag att löpa vid utgången av det räkenskapsår då beslut eller åtgärder som talan grundas på fattades eller vidtogs. Det är lämpligt att samma ordning gäller beträffande delegater, dvs. bl.a. verkställande direktör, i sparbank och medlemsbank. Fristen för väckande av talan mot delegat bör därmed börja löpa vid samma tillfälle som fristen för väckande av talan mot en styrelseledamot, nämligen vid utgången av det räkenskapsår

då det beslut eller den åtgärd som ligger till grund för talan fattades eller vidtogs. Revisors ansvar bör upphöra vid samma tidpunkt som då de ledande befattningshavarnas ansvar upphör. Fristen som gäller revisorer bör därför börja löpa vid samma tillfälle som fristen för styrelseledamöter och delegater. Regleringen beträffande lekmannarevisorer bör motsvara den för revisorer. Fristen för granskare bör, liksom enligt gällande rätt, börja löpa då yttrandet över granskningen läggs fram på stämman. Motsvarande gäller för särskild granskare i aktiebolag (15 kap. 13 § 5 aktiebolagslagen).

Enhetlighet i fråga om preskriptionsfristerna

I och med de ändringar som härmed föreslås i fråga om preskriptionsfristerna kommer samma regler att gälla för bankaktiebolag, sparbanker, medlemsbanker och kreditmarknadsbolag. För kreditmarknadsföreningar kommer dock delvis avvikande regler att gälla. Det saknas i allt väsentligt skäl att låta andra regler gälla för kreditmarknadsföreningar än för övriga kreditinstitut. Det är därför av vikt att även reglerna för kreditmarknadsföreningar ändras. Det är emellertid lämpligt att sådana ändringar tas upp i samband med den översyn av lagen om medlemsbanker som avses göras (se avsnitt 4) och som kommer att beröra lagen om ekonomiska föreningar. Frågan om ändring av de frister som gäller beträffande kreditmarknadsföreningar får därför tills vidare anstå.

5.4 Ändrad övergångsbestämmelse till bankrörelselagen

Regeringens förslag: Företag som vid tidpunkten för ikraftträdandet av den nya bankrörelsedefinitionen den 1 januari 1996 bedrev tillståndsfri inlåningsverksamhet får fortsätta med verksamheten längst till och med den 31 december 2001.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Kooperativa förbundet* ser fram emot en permanent lagstiftning, vilken enligt Banklagskommitténs betänkande synes ha förutsättning att komma till stånd den 1 januari 2001. Under förutsättning att så sker och att förbundet därvid har minst 12 månaders omställningsperiod finns ingen erinran mot att övergångsbestämmelsen förlängs.

Bakgrund: Genom en ändring i bankrörelselagen med verkan från den 1 januari 1996 avskaffades allmänhetsbegreppet i bankrörelsedefinitionen. Skälen härtill har utvecklats i regeringens proposition 1995/96:74 Ökad bankkonkurrens, s. 105 f.

” Enligt vad som framgått ovan i avsnitt 5.2 har allmänhetsbegreppet en EG-rättslig dimension. Enligt artikel 3 i andra banksamordningsdirektivet (89/646/EEG) får sålunda inga andra företag än kreditinstitut ta emot inlåning eller upplåning från *allmänheten* om inte verksamheten är föremål för särskild reglering och kontroll enligt den nationella

lagstiftningen. Även begreppet kreditinstitut definieras med hjälp av allmänhetsbegreppet. Ett kreditinstitut är sålunda ett företag vars verksamhet omfattar både inlåning eller upplåning från *allmänheten* och kreditgivning för egen räkning. De föreningar som ägnar sig både åt inlåning eller upplåning *samt* kreditgivning kommer således att omfattas av EG:s bankdirektiv i den mån deras inlåningsverksamhet anses riktad mot allmänheten.

De skäl som tidigare har funnits för att hålla sparkasseinlåning utanför bankrörelsebegreppet har i takt med att medlemskadrarna vuxit förlorat sin bärkraft. Flera nordiska sparkassar har drabbats av uttagsanstormningar i samband med att föreningarna visat svaga resultat, vilket visar att spararna inte uppfattar de sparade medlen som medlemmarnas bidrag till föreningens – företagets – rörelsekapital. Detta har i sin tur ytterligare försvagat föreningarnas ekonomiska ställning. Som ovan anförts företer sparkasseverksamhet betydande likheter med bankinlåningsverksamhet, utan att omfattas av någon reglering till skydd för insättarna. Även om sparkassorna inte är integrerade i det allmänna betalningssystemet torde insättarna i konsumentskyddshänseende vara lika skyddsvärda som bankkunderna. Vissa större sparkassar har nämligen åtskilliga insättare och förvaltar betydande belopp. Det rör sig också om, i många fall, ett långsiktigt sparande, ofta motiverat av ett socialt viktigt sparmål, t.ex. bostadssparande. Därutöver utgör de medlemsfinansierade kooperativen en viktig del av samhällsekonomin. Det finns därför anledning att se till att sparkassorna inordnas under ett regelsystem som är ägnat att skapa förtroende bland medlemskollektivet, något som är till gagn för hela den kooperativa rörelsen. Att låta sparkassorna inordna sig under bankrörelselagens regler förefaller dock mindre välavvägt eftersom den lagen är avpassad för just bankverksamhet som ju enligt vad som tidigare sagts i grunden skiljer sig från icke-finansiell verksamhet. Behövet av regelsystem för sparkassorna har föranlett regeringen att tillkalla en särskild utredare som enligt utredningsdirektiven (dir. 1995:100) skall utreda vilka regler som bör gälla för ekonomiska föreningar som tar emot insättningar. Utredaren skall överväga vilka kvalitativa och kvantitativa krav som bör ställas på ekonomiska föreningar som tar emot insättningar och som har en icke-finansiell huvudverksamhet. Vidare skall han bedöma i vilken utsträckning offentlig kontroll över dessa föreningar skall utövas och föreslå en rättslig reglering som tillfredsställer de krav och behov som bedöms föreligga till skydd för insättarna. Slutligen skall han överväga hur ett särskilt skydd för sparare i sparkassar kan utformas. Utredaren skall presentera sitt förslag i december 1995.

Regeringen avser alltså att så snart som möjligt föreslå regler för ekonomiska föreningar som bedriver sparkasseverksamhet. Allmänhetsrekvisitetet – som ju tillkommit för just sparkassornas skull – torde därmed ha tjänat ut sin roll. Frågan är därför om man inte redan nu skall utmönstra allmänhetsrekvisitetet ur bankrörelsedefinitionen. Det är osäkert om den nuvarande tolkningen av allmänhetsrekvisitetet – nämligen att all medlemsinlåning faller utanför det finansiella regelsystemet om inlåningen enbart sker från medlemmarna – är förenlig med motsvarande bestämmelser i första och andra banksamordningsdirektiven om verksamheten har en betydande omfattning och medlemskap i föreningen står öppet för envar. Att under en övergångsperiod införa en ny tolkning av bankrörelselagens allmänhetsbegrepp framstår som mindre lämpligt.”

På grundval av det anförda togs allmänhetsrekvisitetet bort. Enligt en särskild övergångsbestämmelse tilläts emellertid företag som vid lagens ikraftträdande bedrev inlåningsverksamhet som inte fordrade tillstånd enligt äldre lag att fortsätta med verksamheten längst till den 31 december 1997.

Regeringen tillkallade 1995 en särskild utredare med uppgift att överväga kvalitativa och kvantitativa krav på föreningar som tar emot insättningar (dir. 1995:100).

I maj 1996 överlämnade utredaren, Bengt K.Å. Johansson, betänkandet Skydd för sparande i sparkasseverksamhet till regeringen med ett förslag till lag om sparkasseverksamhet (SOU 1996:81). Förslaget innebär att ekonomiska föreningar tilläts ta emot sådan inlåning som är

förbehållen banker under vissa förutsättningar. Betänkandet remissbehandlades. Ett stort antal remissinstanser avstyrkte förslaget.

I regeringens proposition 1997/98:24 Ändrad övergångsbestämmelse i bankrörelselagen föreslogs att den ovan nämnda övergångstiden skulle förlängas från den 31 december 1997 till den 31 december 1999. Som skäl för förlängningen anfördes att sparkasseutredningens kritiserade förslag inte kunde läggas till grund för lagstiftning samt att Banklagskommittén skulle göra en översyn av gränserna för bankrörelselagens tillämpningsområde. Eftersom Banklagskommitténs arbete skulle vara klart vid utgången av år 1997 ansåg regeringen att det förelåg betydande fördelar med att avvakta kommitténs betänkande.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen anförde i prop. 1997/98:24 Ändrad övergångsbestämmelse i bankrörelselagen att det är en fördel om sparkasseutredningens förslag samordnas med Banklagskommitténs förslag.

Banklagskommittén överlämnade i januari 1999 sitt huvudbetänkande till regeringen (SOU 1998:160). Kommitténs förslag innebär helt nya förutsättningar för sparkassorna. Bland annat föreslås att bankernas ensamrätt att ta emot inlåning avskaffas. Detta skulle innebära att det inte behövs något undantag från kravet på bankoktroj för ekonomiska föreningar med sparkasseverksamhet som tar emot medel från sina medlemmar. Kommitténs betänkande har sänts ut på remiss och remisstiden löper ut den 14 juni 1999.

Eftersom det alltjämt är önskvärt att samordna beredningen av sparkassefrågan med Banklagskommitténs förslag, bör en ny förlängning av övergångstiden göras. Mot bakgrund av att kommitténs förslag för närvarande är föremål för remissbehandling och då en proposition som behandlar kommitténs förslag enligt en preliminär bedömning beräknas kunna överlämnas till riksdagen senast under första halvåret år 2001 torde två års förlängning av övergångstiden vara tillräcklig. Övergångstiden bör därför förlängas till utgången av år 2001.

6 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser Prop. 1998/99:129

De föreslagna ändringar som gäller revisorer i sparbanker och medlemsbanker avser bl.a. ett försenat genomförande i svensk lag av EG-rättsliga regler. Det betyder att det är särskilt angeläget att dessa ändringar kan träda i kraft så snart som möjligt. Med hänsyn till detta och då praktiska skäl talar för att lagändringarna rörande revisorer, allmän granskning och skadestånd i sin helhet träder i kraft vid samma tidpunkt bör ikraftträdandet ske per den 1 januari 2000.

För att undvika oklarheter och andra problem i samband med övergången till de nya reglerna bör dessa förenas med särskilda övergångsbestämmelser. Dessa behandlas i författningskommentaren.

Förslagen i 3 kap. bankrörelselagen om revision kan under en övergångsperiod innebära vissa merkostnader för bankerna. Dessa kostnader torde dock bli begränsade.

De nya bestämmelserna om lekmannarevisorer kan däremot inte förväntas leda till ökade kostnader. En banks stämma får själva besluta om huruvida lekmannarevisor skall utses. I de fall lekmannarevisor utses torde motsvarande granskning, med därav föranledda kostnader, ske redan i dag inom ramen för revisorsinstitutet.

De föreslagna lagändringarna torde inte leda till några kostnader för det allmänna.

8.1 Förslaget till lag om ändring i bankrörelselagen (1987:617)

1 kap.

1 §

Paragrafen har kompletterats med en upplysning om att lagen numera även innefattar bestämmelser om allmän granskning av sparbanker och medlemsbanker.

2 kap.

17 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om s.k. kreditjäv. För närvarande omfattas annan revisor än auktoriserad revisor i medlemsbank av kreditjävsreglerna. Eftersom revisor i en medlemsbank över huvud taget inte skall få stå i skuld till banken (se 3 kap. 5 § första stycket 4) har icke auktoriserad revisor tagits bort från listan i *första stycket*.

Det föreslagna nya andra stycket innebär att kreditjävsreglerna skall omfatta lekmannarevisor i medlemsbank (se 4 kap.). Att lekmannarevisorer i sparbanker och bankaktiebolag aldrig får stå i låneskuld till banken framgår av bestämmelserna om jäv i 4 kap. 11 § bankrörelselagen respektive 11 kap. 11 § aktiebolagslagen. Lekmannarevisorn närstående personer av det slag som avses i *första stycket* nya 5 och 6 omfattas inte av kreditjävsbestämmelsen.

Ändringarna har behandlats i avsnitten 5.1.4 och 5.2.4.

3 kap.

1 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om antalet revisorer, hur revisor utses, revisors mandattid och revisorssuppleanter.

Enligt bestämmelsen skall sparbanker och medlemsbanker ha minst en revisor. För närvarande gäller ett krav på minst två revisorer för dessa bankkategorier. För revisorerna har införts en fyraårig mandattid. För närvarande anges inte någon bestämd mandattid i lag, utan uppdraget gäller för den tid som anges i stadgarna.

Ändringarna har behandlats i avsnitten 5.1.1 och 5.1.2.

3 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om de obehörighetsgrunder och kompetenskrav som gäller för revisorer. I *första stycket* har underårighet tagits bort som en särskild obehörighetsgrund. Bestämmelsen i

andra stycket är ny och innehåller ett krav på att den som skall vara revisor i en sparbank eller en medlemsbank måste vara auktoriserad eller godkänd revisor.

Ändringarna har behandlats i avsnitt 5.1.3.

4 §

Ändringen innebär att bestämmelsen fått en lydelse som ansluter till motsvarande bestämmelse för bankaktiebolag, se 9 kap. 15 § bankrörelselagen.

5 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om jäv. Ändringarna består framför allt i att de nuvarande andra, tredje och femte styckena tagits bort. Detta innebär att lån till vissa revisorn närstående inte längre skall utgöra en särskild jävsgrund (nuvarande andra stycket). Det innebär vidare att lagens allmänna regel om delikatessjäv upphör att gälla (nuvarande tredje stycket). Det har i sistnämnda avseende ansetts att bestämmelserna i 14 § lagen (1995:528) om revisorer torde vara tillräcklig för att begränsa risken för att en revisor hamnar i en situation som rubbar förtroendet för honom eller henne. Ändringarna innebär också att, i fråga om annan revisor i medlemsbank än auktoriserad revisor, bestämmelsen om undantag för vissa låneskulder och förpliktelser tagits bort (nuvarande femte stycket). Slutligen har ordet "kan" i *första stycket* och i det föreslagna *tredje stycket* för tydlighets skull ersatts av ordet "får".

Ändringarna har behandlats i avsnitt 5.1.4.

6 §

Paragrafen innehåller regler om revisorsuppdragets upphörande. Ändringen består i att första stycket har tagits bort. Detta innehåller en bestämmelse om att ett uppdrag att tills vidare vara revisor i en sparbank eller i en medlemsbank upphör att gälla när en ny revisor utses. Eftersom revisorer i sparbanker och medlemsbanker, enligt ändringen i 1 § andra stycket, alltid skall utses för en bestämd tid på fyra år fyller första stycket inte någon funktion.

7 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om att styrelsen, om inte rättelse sker, skall göra anmälan hos Finansinspektionen om bl.a. det förhållandet att en revisor är obehörig enligt 3 § första stycket. Ändringen innebär att det införs en skyldighet för styrelsen att göra anmälan hos Finansinspektionen också i det fallet att revisorn inte är auktoriserad eller godkänd.

Paragrafen innehåller bestämmelser om revisors tystnadsplikt och upplysningsskyldighet. I bestämmelsen har tagits in en skyldighet för revisorn att till lekmannarevisor lämna erforderliga upplysningar om bankens angelägenheter. En sådan upplysningsskyldighet för revisorn gäller sedan tidigare gentemot medrevisor, granskare som avses i 15 §, ny revisor och, om banken har försatts i konkurs, konkursförvaltare. Motsvarande upplysningsskyldighet för lekmannarevisor föreskrivs i 4 kap. 19 §.

Ändringen har behandlats i avsnitt 5.1.5.

15 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om utseende av granskare för särskild granskning av bankens förvaltning och räkenskaper eller vissa åtgärder eller förhållanden i banken. I *tredje stycket* stadgas liksom tidigare att vad som sägs om revisor i vissa i stycket angivna lagrum tillämpas även i fråga om granskare. De ändringar som gjorts i stycket är en följd av att vissa bestämmelser för revisorer ändrats. Därvid har underårighet tagits bort som en särskild obehörighetsgrund för revisorer (se 3 § första stycket). Eftersom underårighet alltjämt skall utgöra en obehörighetsgrund för granskare har en bestämmelse om detta förts in i *tredje stycket*. Ändringarna har behandlats i avsnitt 5.1.6.

I sak skall gälla samma bestämmelser för granskare som för närvarande, dock med ett undantag, nämligen bestämmelsen om tidsfristens längd vid väckande av skadeståndstalan mot granskare. Denna bestämmelse, som har behandlats i avsnitt 5.3, har tagits in i 5 kap. 8 § första stycket 5. Därmed har behovet i detta avseende av en hänvisning till vad som gäller för revisor upphört. Hänvisningen i *tredje stycket* till 5 kap. 8 § lagen har därför tagits bort.

4 kap. Allmän granskning

Kapitlet, som innehåller bestämmelser om lekmannarevisor, har utformats med 11 kap. aktiebolagslagen som förebild. Detta innebär att vissa av kapitlets bestämmelser i språkligt hänseende avviker från de motsvarande bestämmelser om revisor som finns i 3 kap. bankrörelselagen. Det har emellertid ansetts ha större betydelse att de nya bestämmelserna i bankrörelselagen står i överensstämmelse med aktiebolagslagens modernare språkliga stil än att bankrörelselagen i sig får en enhetlig språkdräkt.

Lagrådet har anmärkt att uttryckssätt som visserligen återfinns i aktiebolagslagen men som kan ifrågasättas från redaktionell synpunkt använts i 4 kap. Som exempel på detta har *Lagrådet* angett att ”lekmannarevisorn” i bestämd form använts i 4 kap. 4–8 §§, trots att det är fullt möjligt att utse mer än en lekmannarevisor. Enligt *Lagrådets* mening saknas det anledning att använda annat än obestämd form, oavsett vad som anges i aktiebolagslagen.

Regeringen konstaterar att det av 1 § uttryckligen framgår att fler än en lekmannarevisor får utses i en sparbank eller i en medlemsbank. Bruket av ”lekmannarevisorn” i bestämd form i 4–8 §§ borde därför inte kunna föranleda något missförstånd i fråga om hur många lekmannarevisorer som får utses. Det kan tilläggas att lekmannarevisor i bestämd form även används i motsvarande bestämmelser i det förslag till ändringar i försäkringsrörelselagen (1982:713) som finns i prop. 1998/99:87 Ändrade försäkringsrörelseregler (s. 64 och 65). Detta lagförslag är – efter att ha granskats av Lagrådet – för närvarande föremål för riksdagsbehandling. Enhetlighetsskäl talar för att samma uttryckssätt begagnas i de tre lagar där bestämmelser om lekmannarevisorer kommer att finnas. Sammanfattningsvis anser regeringen att det inte finns skäl att frånga det uttryckssätt som valts beträffande ordet lekmannarevisor i 4–8 §§.

Lekmannarevisor

1 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om att lekmannarevisorer får utses i sparbanker och medlemsbanker. Syftet med införandet av bestämmelser om lekmannarevisorer har behandlats i avsnitt 5.2.1. Som framgår av lagtexten är det möjligt att i en sparbanks reglemente och en medlemsbanks stadgar ta in föreskrifter som inskränker eller helt tar bort möjligheten att utse lekmannarevisorer i banken.

2 §

Bestämmelserna motsvarar bestämmelserna om suppleanter för revisorer (se 3 kap. 1 §).

3 §

Paragrafen innehåller en erinran om att bestämmelserna om revisorer i bankrörelselagen inte skall tillämpas på lekmannarevisorer. En annan sak är att flera av bestämmelserna för lekmannarevisorer utformats efter mönster från dem som gäller för revisorer.

Lekmannarevisorns uppgifter

4 §

Paragrafen anger granskningens omfattning och inriktning. Lekmannarevisorns uppdrag skall i huvudsak överensstämma med det uppdrag som de lekmän som i dag verkar som revisorer i praktiken utför (se avsnitt 5.2.5). Granskningen skall i stor utsträckning inriktas mot att de särskilda syften som gäller för verksamheten följs.

Till lekmannarevisorns uppdrag hör först och främst att kontrollera att bankens verksamhet sköts på ett ändamålsenligt sätt. Det innebär att

lekmannarevisorn skall kontrollera att verksamheten håller sig inom de ramar som reglementet eller stadgarna anger och att den bedrivs i överensstämmelse med de syften för verksamheten som kan ha angetts i dem. Givetvis bör lekmannarevisorn därvid också beakta huruvida detta sker på ett rationellt och effektivt sätt. Att stämman i viss utsträckning kan vidga lekmannarevisorns granskningsuppdrag till att avse även ändamål och syften som inte kommer till uttryck i reglementet respektive stadgarna avhandlas i kommentaren till 5 §.

Vid granskningen skall också tillses att verksamheten bedrivs på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Avsikten är dock inte att lekmannarevisorn skall uttala sig om den ekonomiska redovisningen (jfr 7 §). Någon granskning av räkenskapsmaterial behöver han därför normalt inte göra, såvida inte stämman särskilt ålägger honom detta. Han måste dock alltid hålla sig underrättad om bankens ekonomiska förhållanden och bör i sådana frågor ha återkommande kontakter med bankens ledning och med revisorerna. Granskningen måste vara så ingående att han kan göra en allmän bedömning av om bankens resurser används på ett rimligt sätt.

Till lekmannarevisorns uppgifter hör också att kontrollera att det finns en tillfredsställande intern kontroll inom banken, såväl i fråga om verksamhetens bedrivande som i fråga om ekonomiska rutiner. Granskningen av den interna kontrollen måste framför allt inriktas på att det finns fungerande kontrollrutiner av grundläggande slag.

Granskningen skall vara så ingående och omfattande som god sed på detta område kräver. Innebörden av begreppet god sed preciseras inte i lagen. Granskningen måste uppenbarligen ges växlande omfattning och innebörd allt efter bankernas skiftande förhållanden. Den måste också anpassas efter utvecklingen av den praxis som kan växa fram på detta område. Hur ingående granskningen skall vara beror på förhållandena i det enskilda fallet. Så torde t.ex. granskningen av om verksamheten sköts på ett ekonomiskt tillfredsställande sätt normalt inte behöva vara mer djupgående. Skulle förhållandena i det enskilda fallet ge anledning till misstankar om missförhållanden, måste lekmannarevisorn emellertid initiera en mer ingående granskning. I en sådan situation kan det bli nödvändigt att lekmannarevisorn, om han själv skulle sakna tillräcklig ekonomisk kompetens, anlita biträde av annan för att genomföra granskningen. Oftast torde det dock i sådana situationer räcka att lekmannarevisorn samråder med revisorn.

Det är ofrånkomligt att lekmannarevisorns och revisorns granskningsuppdrag i många avseenden kommer att sammanfalla. När det inträffar, t.ex. när det gäller ändamålsgranskning, finns det självfallet anledning för lekmannarevisorn och revisorn att samråda med varandra. Det granskningsmaterial som den ene har tagit fram kan givetvis vara till nytta även för den andre och kan därigenom bli av betydelse för hur ingående dennes egen granskning i denna del behöver vara.

Lagrådet har fört på tal frågan i vad mån det är lämpligt att utforma reglerna för sparbanker och medlemsbanker efter mönster av de regler som gäller för lekmannarevisorer i bankaktiebolag med hänsyn till de olika sammanslutningarnas karaktär. Lagrådet har därvid yttrat att det i

det avseendet är motiverat med en prövning av varje särskild bestämmelse. I fråga om 4 § hade det enligt Lagrådets mening varit mera lämpligt att inte följa aktiebolagslagen, utan att utforma bestämmelsen självständigt så att de särskilda uppgifter som avses åvila lekmannarevisorer i sparbanker och medlemsbanker klart framgår.

När det gäller den funktion en lekmannarevisor kan fylla finns det enligt regeringens uppfattning behov av i princip samma typ av kontroll hos sparbanker och medlemsbanker som hos aktiebolag, däribland bankaktiebolag. Detta framgår bl.a. av regeringens resonemang i avsnitt 5.2.5 och vad som ovan anförts i kommentaren till förevarande paragraf. Det finns sålunda inte skäl att utforma bestämmelsen i paragrafen på annat sätt än motsvarande bestämmelse i aktiebolagslagen.

5 §

Det granskningsuppdrag som lekmannarevisorn har enligt 4 § kan, som framgår av förevarande paragraf, fyllas ut genom direktiv av stämman. Stämman kan t.ex. på olika punkter begära att en fördjupad granskning görs eller att lekmannarevisorn uppmärksammar något särskilt förhållande. Stämmans direktiv får inte stå i strid med lag eller sparbanks reglemente respektive medlemsbanks stadgar och inte heller med god sed.

Författningskommentaren har justerats i anledning av *Lagrådets* synpunkter.

6 §

Av paragrafen framgår att lekmannarevisorn årligen skall redovisa resultatet av sin granskning i en granskningsrapport.

7 §

Det har inte ansetts förenligt med föreskrifterna i det åttonde bolagsrättsliga direktivet att en lekmannarevisor undertecknar revisionsberättelsen. I paragrafen har därför tagits in ett förbud mot detta. Ett sådant förbud är givetvis inte avsett att hindra en lekmannarevisor från att delge bankens revisor sina kunskaper och bedömningar och på det sättet påverka utformningen av revisionsberättelsen. Tvärtom anges i 19 § att lekmannarevisorn är skyldig att lämna en revisor erforderliga upplysningar om bankens angelägenheter.

Tillhandahållande av upplysningar m.m.

8 §

Utan tillgång till bankens interna material skulle lekmannarevisorerna inte kunna genomföra någon meningsfull kontroll av banken. Därför innehåller paragrafen bl.a. regler om att bankens styrelse dels skall bereda en lekmannarevisor tillfälle att verkställa granskningen i den

omfattning lekmanarevisorn finner behövlig, dels lämna lekmanarevisorn de upplysningar och det biträde som lekmanarevisorn begär. Detta har behandlats i avsnitt 5.2.5. Vad beträffar revisorer har bestämmelsen sin motsvarighet i 3 kap. 9 §.

Hur lekmanarevisor utses

9 §

Enligt bestämmelsen skall en lekmanarevisor som huvudregel utses av stämman. Skälen för detta har behandlats i avsnitt 5.2.2. Bestämmelserna i paragrafen gör det vidare möjligt att i en sparbanks reglemente eller en medlemsbanks stadgar föreskriva att lekmanarevisorer skall utses av annan än stämman, t.ex. av en viss myndighet eller av något annat rättssubjekt.

Bestämmelserna om utseende av lekmanarevisorer innehåller till skillnad från bestämmelserna om revision inte några regler om tiden för uppdraget. Den som utser lekmanarevisorn måste därför samtidigt bestämma vilken tid uppdraget skall omfatta. Anges inte någon tid, gäller uppdraget tills vidare.

I och med att lekmanarevisorn utses på samma sätt som gäller för en revisor kommer även lekmanarevisorn att bli en slags bankens syssloman. Detta innebär bl.a. att lekmanarevisorn på samma sätt som revisorn utan särskilda bestämmelser om detta har rätt till ersättning från banken.

Obehörighetsgrunder

10 §

Paragrafen innehåller allmänna behörighetskrav för den som skall utses till lekmanarevisor. Kraven motsvarar de som ställs på revisorer i allmänhet (se 3 kap. 3 §). Dessutom ställs det krav på att den som utses inte är underårig, dvs. under 18 år.

Jäv

11 §

Skälen för att bestämmelser om jäv skall finnas har behandlats i avsnitt 5.2.4.

Bestämmelserna överensstämmer i stort sett med de jävsbestämmelser som gäller för revisorer (3 kap. 5 §). En skillnad mellan bestämmelserna består i att den som är huvudman i en sparbank inte får vara auktoriserad revisor i banken men får vara lekmanarevisor, och för övrigt också godkänd revisor. En annan skillnad gäller paragrafens bestämmelse i andra stycket om att en låneskuld eller säkerhet utgör jäv endast om låneskulden eller säkerheten går utöver vad som normalt sammanhänger med medlemskap i banken. Motsvarande bestämmelse

finns inte för revisorer eftersom det inte är möjligt för den som står i skuld till en bank eller som har förpliktelser för vilka en bank har ställt säkerhet att vara revisor i banken.

Anlitande av biträde

12 §

Om en lekmannarevisor anlitar biträde vid utförande av granskningsuppdraget, gäller bestämmelserna i 11 § om jäv även för biträdet. Motsvarande bestämmelse för revisorsbiträden finns i det föreslagna nya fjärde stycket i 3 kap. 5 §.

Lekmannarevisorns avgång

13 §

Ett revisorsuppdrag kan när som helst bringas att upphöra om revisorn själv eller den som har utsett honom begär det (3 kap. 6 §). Rätten för den som har utsett revisorn att när som helst entlediga denne anses i svensk rätt vara en naturlig följd av den förtroendeställning som revisorn intar. Lekmannarevisorn intar en liknande förtroendeställning. Det har därför ansetts naturligt att också ett uppdrag som lekmannarevisor kan sägas upp när som helst.

Lekmannarevisorns granskningsrapport

14 §

Resultatet av lekmannarevisorns granskning skall redovisas i en granskningsrapport. Denna skall enligt första stycket avges senast två veckor före den ordinarie stämma där årsredovisningen skall behandlas. Detta överensstämmer med den tidpunkt som gäller för avgivande av revisionsberättelse (3 kap. 11 §).

Av *andra stycket* följer att lekmannarevisorn i granskningsrapporten skall uttala sig om huruvida bankens verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om bankens interna kontroll är tillräcklig. Har han fått särskilda stämmodirektiv som det har ålegat honom att följa, skall han uttala sig även om vad hans granskning i de avseendena har gett vid handen. Om det finns anledning att rikta anmärkning mot en styrelseledamot i något av dessa avseenden, skall detta anges i rapporten. Givetvis skall det i så fall lämnas uppgift om anledningen till anmärkningen.

I *tredje stycket* finns en bestämmelse som ger lekmannarevisorn möjlighet att i granskningsrapporten lämna de upplysningar som han önskar låta huvudmännen respektive medlemmarna och innehavarna av förlagsandelar få kännedom om. När lekmannarevisorn utnyttjar rätten att lämna upplysningar måste han ta hänsyn till bestämmelserna om tystnadsplikt i 17 §.

Om lekmannarevisorn vid sin granskning har upptäckt något förhållande som det finns anledning att rikta anmärkning mot bör han inte, lika litet som en revisor, ha möjlighet att med hänvisning till sin tystnadsplikt underlåta att ange anmärkningen i granskningsrapporten. Däremot bör anmärkningar i granskningsrapporten utformas på ett sådant sätt att de inte onödigtvis skadar banken. Så bör t.ex. affärshemligheter självfallet så långt det är möjligt inte avslöjas.

Författningskommentaren har justerats i anledning av *Lagrådets* synpunkter.

15 §

I paragrafen regleras vem som har rätt att ta del av granskningsrapporten och föreskrivs att den skall läggas fram på stämman. Granskningsrapporten skall liksom revisionsberättelsen överlämnas till bankens styrelse (14 §). En sparbank är skyldig att skicka en kopia av granskningsrapporten till var och en av huvudmännen. En medlemsbank är skyldig att låta var och en av medlemmarna och innehavarna av förlagsandelar ta del av granskningsrapporten och att skicka en kopia av rapporten till de medlemmar eller förlagsandelsinnehavare som begär det.

Lekmannarevisorns närvaro vid stämman

16 §

Av paragrafen följer att en lekmannarevisor har samma rätt och skyldighet att närvara vid stämman som en revisor (jfr 3 kap. 13 §).

Lekmannarevisorns tystnadsplikt

17 §

En lekmannarevisor har rätt till insyn i banken i samma omfattning som en revisor har. Bestämmelserna ålägger därför lekmannarevisorn samma tystnadsplikt angående bankens angelägenheter som en revisor har enligt 3 kap. 14 § första och andra styckena.

I enlighet med *Lagrådets* förslag har ordet ”nackdel”, som fanns i lagrådsremissens lagförslag, bytts ut mot ordet ”skada”.

Lekmannarevisorns upplysningsplikt

18 §

Paragrafen ålägger lekmannarevisorn samma upplysningsskyldighet gentemot stämman som en revisor har enligt 3 kap. 14 § tredje stycket 1.

En grundförutsättning för samarbetet mellan lekmannarevisorn och revisorn är att det inte finns någon form av tystnadsplikt mellan dem. I *första stycket* har därför tagits in bestämmelser som ålägger lekmannarevisorn att lämna upplysningar till revisorn. Denna skyldighet gäller inte enbart vid det granskningsarbete som sker i direkt anslutning till granskningsrapportens upprättande. Det får tvärtom förutsättas att lekmannarevisorn och revisorn fortlöpande lämnar varandra upplysningar om bankens angelägenheter. Det handlar i första hand om en skyldighet att lämna de upplysningar som begärs, men med bestämmelsen följer också en rätt för lekmannarevisorn att på eget initiativ lämna upplysningarna till revisorn.

På motsvarande sätt är lekmannarevisorn skyldig att lämna andra lekmannarevisorer, granskare och, om banken försatts i konkurs, konkursförvaltaren erforderliga upplysningar. Lekmannarevisorn är också skyldig att på begäran lämna upplysningar om bankens angelägenheter till undersökningsledaren under förundersökning i brottmål.

Bestämmelserna motsvarar de som enligt 3 kap. 14 § tredje stycket 2 och 3 gäller för en revisor.

5 kap.

2 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om revisors och lekmannarevisors skadeståndsskyldighet. Innebörden av ändringen är att lekmannarevisorn blir skadeståndsskyldig på samma grunder som revisorn.

Ändringen har behandlats i avsnitt 5.2.6.

8 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om den tid inom vilken en talan för en sparbanks eller medlemsbanks räkning enligt 1–3 §§ om sådant skadestånd som inte grundas på brott måste väckas. Därutöver gäller enligt 6 § andra stycket respektive 7 § tredje stycket en särskild frist beträffande talan mot en styrelseledamot. Den fristen gäller dock inte under de förutsättningar som anges i 6 § tredje stycket respektive 7 § fjärde stycket.

Bestämmelsen innebär att fristen för väckande av talan mot styrelseledamot, revisor, granskare enligt 3 kap. 15 § och stiftare förlängs från tre år till fem år och att fristen för väckande av talan mot delegat förlängs från ett år till tre år.

Bestämmelsen innebär vidare att fristen för väckande av talan mot styrelseledamot, delegat och revisor skall börja löpa vid en och samma tidpunkt, nämligen vid utgången av räkenskapsåret i fråga. Nu gäller att fristen för talan mot delegat börjar löpa då årsredovisningen och revisionsberättelsen för det räkenskapsår varunder den ansvarsgrundande

åtgärden vidtogs läggs fram på stämman. Fristen för talan mot revisor börjar löpa då revisionsberättelsen läggs fram på stämman.

I paragrafen har dessutom tagits in bestämmelser om frist för väckande av talan mot lekmannarevisor. Det har ansetts att denna frist bör överensstämma med vad som gäller beträffande revisor.

Ändringarna har behandlats i avsnitt 5.3.

9 kap.

15 §

Ändringen innebär att bestämmelsen fått en lydelse som ansluter till motsvarande bestämmelse för sparbanker och medlemsbanker, se 3 kap. 4 § bankrörelselagen.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Punkt 2

Bestämmelsen ålägger styrelsen att vidta åtgärder för att föreskrifter i reglemente eller stadgar som strider mot den nya lagen ersätts med föreskrifter som är förenliga med denna. Det får bli en uppgift för varje styrelse att ställa föreskriften i det enskilda fallet mot den nya lagen och pröva i vilken utsträckning ändringar behövs. Föreskrifter om revisors mandattid är ett exempel på föreskrift som kan behöva ändras (jfr 3 kap. 1 § andra stycket som inte ger något utrymme för att föreskriva annan mandattid än den som anges i lagen).

Bestämmelsen har ändrats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

Punkt 3

För att revisorer som inte är auktoriserade eller godkända skall kunna slutföra sitt arbete avseende det räkenskapsår som löper ut vid den tidpunkt då de nya reglerna träder i kraft har de getts möjlighet att fortsätta att verka som revisorer till utgången av den första ordinarie stämma som hålls efter ikraftträdandet.

Bestämmelsen har ändrats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

Punkt 4

Enligt den nya lydelsen av 3 kap. 1 § andra stycket gäller en revisors uppdrag för en tid av fyra år. En revisor kan alltså inte utses för en kortare tid än fyra år. Med fyraåriga mandattider ökar kraven på den upphandling som ofta föregår revisorsvalet. Det kan vara svårt för revisorer och banker att göra nödvändiga förberedelser inför det revisorsval som sker år 2000. Med hänsyn härtill ger *första stycket* möjlighet för banker att under år 2000 utse revisor för kortare tid än fyra år.

Den nya lydelsen av 3 kap. 1 § andra stycket medför också att en revisor inte kan utses tills vidare. I *andra stycket* regleras revisorsuppdrag som löper vid lagens ikraftträdande. Regleringen avser endast uppdrag som getts till auktoriserade och godkända revisorer. Uppdrag till dessa kategorier av revisorer, som gäller för viss tid, bör få fortsätta löpa till utgången av mandattiden. Detta gäller även om revisorsuppdraget gäller för längre tid än fyra år. I fråga om revisorsuppdrag som gäller tills vidare har dock en viss begränsning ansetts nödvändig. Det har därför föreskrivits att ett sådant revisorsuppdrag visserligen skall fortsätta gälla, dock längst till och med den första stämma som hålls under år 2001.

Bestämmelsen har ändrats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

Punkt 5

Den ändrade lydelsen av 5 kap. 8 § innebär att fristen för väckande av skadeståndstalan mot styrelseledamot, revisor, granskare enligt 3 kap. 15 § och stiftare förlängs från tre år till fem år och att fristen för väckande av motsvarande talan mot delegat förlängs från ett år till tre år. Om tiden för att väcka talan angående ett visst anspråk har löpt ut när de nya bestämmelserna träder i kraft får den förlängda fristen i det fallet inte någon effekt. Om tiden för att väcka talan angående ett visst anspråk däremot inte löpt ut när den nya lagen träder i kraft skulle den förlängda fristen komma att gälla även för detta anspråk. Detta vore inte lämpligt. Därför har i förevarande punkt föreskrivits att äldre bestämmelser gäller i fråga om tiden för väckande av talan angående anspråk som uppkommit före lagens ikraftträdande. Skadeståndsanspråket får anses ha uppkommit samtidigt med den skadeståndsgrundande handlingen eller underlåtenheten.

8.2 Förslaget till lag om ändring i sparbankslagen (1987:619)

2 kap.

2 §

Eftersom euron ersattes av den gemensamma valutan, euron, när valutaunionen startade den 1 januari 1999, har i andra stycket, ordet euron ersatts av ordet euro.

4 kap.

2 §

Ändringen, som innebär att benämningen Sparbanken Sverige AB byts ut mot FöreningsSparbanken AB (publ), är en följd av att Sparbanken Sverige AB och Föreningsbanken AB har fusionerats.

8.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1995:1570) om
medlemsbanker

Prop. 1998/99:129

1 kap.

4 §

Eftersom ecun ersattes av den gemensamma valutan, euron, när valutaunionen startade den 1 januari 1999, har i *andra* och *tredje styckena*, ordet ecu ersatts av ordet euro.

I *tredje stycket* har dessutom ordet bolaget ersatts av det i sammanhanget korrekta ordet banken.

8.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (1995:1559) om
årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag.

8 kap.

4 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om vid vilken tidpunkt årsredovisningen för förflutet räkenskapsår senast skall lämnas till revisorn. Ändringen i inledningen av paragrafen, som har behandlats i avsnitt 5.4, innebär att samma bestämmelse skall gälla för lekmannarevisor som för revisor. En justering av tekniskt slag har gjorts i *första punkten*.

8.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (1995:1571) om
insättningsgaranti

16 §

I paragrafen finns en hänvisning till 3 kap. 1 § bankrörelselagen, som bl.a. innehåller en bestämmelse om minsta antalet revisorer i sparbanker och medlemsbanker. Nämnda lagrum föreslås i det föregående ändras så att sådana banker skall ha minst en revisor i stället för minst två revisorer, vilket gäller för närvarande. Den föreslagna utformningen av 16 § anknyter bättre än den nuvarande till den föreslagna lydelsen av bestämmelsen i 3 kap. 1 § bankrörelselagen.

Bestämmelsens hänvisning till 10 kap. 8 § aktiebolagslagen avser inte bara värdepappersbolag utan även bankaktiebolag. Detta har uttryckligen angetts i lagtexten.

Remissinstanser som har yttrat sig över
departementspromemorian Ändrade regler för
revisorer i sparbanker och medlemsbanker, m.m.
(Ds 1999:8)

Prop. 1998/99:129
Bilaga 1

Efter remiss har yttranden inkommit från Sveriges riksbank, Hovrätten för Västra Sverige, Finansinspektionen, Riksskatteverket, Konkurrensverket, Patent- och registreringsverket, Juridiska fakultetsstyrelsen vid Lunds universitet, Svenska Bankföreningen, Fristående Sparbankers Riksförbund, Svenska Revisorsamfundet SRS, Föreningen Auktoriserade Revisorer FAR, Sveriges advokatsamfund, Finansbolagens Förening, Svenska Fondhandlareföreningen och Fondbolagens förening.

Remissinstanser som har yttrat sig över promemorian om ändrad övergångsbestämmelse i bankrörelselagen (Fi 1999/1250)

Prop. 1998/99:129
Bilaga 2

Efter remiss har yttrande över promemorian avgetts av Sveriges riksbank, Finansinspektionen, Konkurrensverket, Insättningsgarantinämnden, Svenska Bankföreningen, Kooperativa förbundet (KF), Kooperativa institutet ekonomisk förening, Riksbyggen Sparkassa ekonomisk förening, Stockholms Kooperativa Bostadsförening ekonomisk förening, Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) och Skogsägarnas Riksförbund.

Förslag till lag om ändring i bankrörelselagen (1987:617)

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om bankrörelselagen (1987:617)²
dels att 1 kap. 1 §, 2 kap. 17 §, 3 kap. 1, 3–7 samt 14 och 15 §§, 5 kap.
2 och 8 §§ samt 9 kap. 15 § skall ha följande lydelse,
dels att det i lagen skall införas ett nytt kapitel, 4 kap., av följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***1 kap.****1 §³**

Denna lag innehåller gemensamma bestämmelser för banker om den rörelse som en bank får driva och om tillsyn m.m. Den innehåller vidare vissa särskilda bestämmelser för bankaktiebolag samt bestämmelser om revision, skadestånd m.m. och firma för sparbanker och medlemsbanker.

Med *bank* förstås i denna lag bankaktiebolag, sparbank och medlemsbank.

Med *bankaktiebolag* förstås i denna lag ett aktiebolag som har fått tillstånd att driva bankrörelse. För bankaktiebolag gäller vad som är föreskrivet för aktiebolag i allmänhet, om inte annat följer av denna lag eller är särskilt föreskrivet. Om det i aktiebolagslagen (1975:1385) finns hänvisningar till bestämmelser i samma lag och gäller föreskrifter i denna lag i stället för eller vid sidan av bestämmelserna i aktiebolagslagen, skall hänvisningarna vid tillämpning i fråga om bankaktiebolag i stället respektive också avse föreskrifter i denna lag.

Bestämmelser om hur sparbanker och medlemsbanker bildas och om deras organisation m.m. finns i sparbankslagen (1987:619) respektive lagen (1995:1570) om medlemsbanker.

Med en *banks stadgar* förstås i denna lag reglemente för sparbank och stadgar för medlemsbank.

För varje bank skall finnas ett huvudkontor i Sverige.

För utländska bankföretags verksamhet genom filial i Sverige gäller bestämmelserna i denna lag i tillämpliga delar och i övrigt lagen (1992:160) om utländska filialer m.m.

Denna lag gäller inte för verksamhet som bedrivs av Sveriges riksbank eller Riksgäldskontoret.

¹ Jfr rådets direktiv 84/253/EEG om godkännande av personer som har ansvar för lagstadgad revision av räkenskaper (EGTL 126, 12.5.1984, s. 20, Celex 389L0048).

² Lagen omtryckt 1996:1001.

³ Senaste lydelse 1998:1500.

En bank får inte på andra villkor än sådana som banken normalt ställer upp lämna kredit till

1. styrelseledamot,
2. delegat i ledande ställning som ensam eller i förening med annan får avgöra på styrelsen ankommande kreditärenden,
3. anställd som innehar en ledande ställning inom banken,
4. annan aktie- eller andelsägare än staten med ett innehav som motsvarar minst tre procent av hela kapitalet,
5. sådan revisor i banken som avses i 3 kap. 5 § femte stycket,

6. make eller sambo till person som avses under 1–5 eller

7. juridisk person i vilken sådan person som avses under 1–6 har ett väsentligt ekonomiskt intresse i egenskap av delägare eller medlem.

5. make eller sambo till person som avses under 1–4 eller

6. juridisk person i vilken sådan person som avses under 1–5 har ett väsentligt ekonomiskt intresse i egenskap av delägare eller medlem.

En medlemsbank får inte heller på andra villkor än sådana som banken normalt ställer upp lämna kredit till lekmanrevisor i banken.

Finansinspektionen prövar om delegat eller anställd har sådan ledande ställning som avses i första stycket 2 och 3.

Bankens styrelse skall i en förteckning föra in uppgifter om de krediter som har beviljats personer eller företag som avses i första stycket. Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen får utfärda föreskrifter om vilka uppgifter som skall antecknas i förteckningen.

Första–tredje styckena tillämpas på motsvarande sätt beträffande krediter mot säkerhet av borgen eller fordringsbevis som utfärdats av någon som avses i första stycket. Detsamma gäller för en fordran som banken förvärvar och för vilken någon som avses i första stycket är betalningsskyldig.

Bankens styrelse skall i en förteckning föra in uppgifter om de krediter som har beviljats personer eller företag som avses i första och andra styckena. Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen får utfärda föreskrifter om vilka uppgifter som skall antecknas i förteckningen.

Första–fjärde styckena tillämpas på motsvarande sätt beträffande krediter mot säkerhet av borgen eller fordringsbevis som utfärdats av någon som avses i första eller andra stycket. Detsamma gäller för en fordran som banken förvärvar och för vilken någon som avses i första eller andra stycket är betalningsskyldig.

3 kap.

1 §⁴

Sparbanker och medlemsbanker skall ha minst *två revisorer*. *Revisorerna väljs av stämman om det inte föreskrivs i stadgarna* att en eller flera av dem, dock inte alla, skall utses på annat sätt.

En revisors uppdrag gäller för den tid som anges i stadgarna. Om uppdraget inte skall gälla tills vidare, skall tiden bestämmas så att uppdraget upphör vid slutet av den ordinarie stämma på vilken revisorsval skall för rättas.

Stämman kan utse en eller flera revisorssuppleanter. Bestämmelserna i denna lag, sparbankslagen (1987:619) och lagen (1995:1570) om medlemsbanker beträffande revisorer gäller i tillämpliga delar om revisorssuppleanter.

Sparbanker och medlemsbanker skall ha minst *en revisor*. *Revisor väljs av stämman. Om banken skall ha flera revisorer, får det i stadgarna föreskrivas* att en eller flera av dem, dock inte alla, skall utses på annat sätt *än genom val på stämman*.

Uppdraget som revisor upphör vid slutet av den ordinarie stämma som hålls under det fjärde räkenskapsåret efter revisorsvalet.

3 §⁵

Den som är *underårig*, i konkurs eller underkastad näringsförbud eller som har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken får inte vara revisor i en sparbank eller i en medlemsbank.

Revisorerna skall ha den insikt i och erfarenhet av redovisning och ekonomiska förhållanden som med hänsyn till arten och omfånget av bankens verksamhet fordras för uppdragets fullgörande.

Till revisor kan utses även ett registrerat revisionsbolag. Bestämmelser om vem som kan vara huvudansvarig för revisionen och om underrättelse-skyldighet finns i 12 § lagen (1995:528) om revisorer. Bestämmelserna i 5 § om behörighet, i 8 a § om

Den som är i konkurs eller underkastad näringsförbud eller som har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken får inte vara revisor i en sparbank eller i en medlemsbank.

Endast den som är auktoriserad eller godkänd revisor får vara revisor i en sparbank eller i en medlemsbank.

En revisor skall ha den insikt i och erfarenhet av redovisning och ekonomiska förhållanden som med hänsyn till arten och omfånget av bankens verksamhet fordras för uppdragets fullgörande.

⁴ Senaste lydelse 1998:1500.

⁵ Senaste lydelse 1998:1500.

rapporteringskyldighet och i 13 § om rätt att närvara på stämma tillämpas på den huvudansvarige.

Prop. 1998/99:129
Bilaga 3

4 §⁶

Minst en av de revisorer som stämman utser i en sparbank eller i en medlemsbank skall vara auktoriserad revisor.

I en sparbank eller i en medlemsbank skall minst en revisor som stämman utsett vara auktoriserad revisor.

5 §⁷

I en sparbank eller i en medlemsbank *kan* den inte vara revisor som

1. är styrelseledamot i banken eller dess dotterföretag eller delegat i banken eller biträder vid bankens bokföring eller medelsförvaltning eller bankens kontroll däröver,

2. är anställd hos banken eller på något annat sätt intar en underordnad eller beroende ställning till banken eller till någon som avses under 1 eller är verksam i samma företag som den som yrkesmässigt biträder banken vid grundbokföringen eller medelsförvaltningen eller bankens kontroll däröver,

3. är gift eller sambo med eller är syskon eller släkting i rätt upp- eller nedstigande led till en person som avses under 1 eller är besvägrad med en sådan person i rätt upp- eller nedstigande led eller så att den ene är gift med den andres syskon, eller

4. står i låneskuld till banken eller annat företag i samma koncern eller har förpliktelser för vilka banken eller ett sådant företag har ställt säkerhet.

Vad som angetts i första stycket 4 gäller också när skulden eller förpliktelsen avser revisorns make eller sambo eller juridisk person i vilken sådan person eller revisorn själv har ett väsentligt ekonomiskt intresse.

En revisor är obehörig också om det i övrigt finns någon särskild omständighet som är ägnad att rubba förtroendet för hans oberoende.

Den som är huvudman i en sparbank får inte vara sådan revisor som avses i 4 §.

I fråga om annan revisor i en medlemsbank än sådan som avses i 4 § gäller vad som sägs i

⁶ Senaste lydelse 1998:1500.

⁷ Senaste lydelse 1998:1500.

första stycket 4 och andra stycket endast om låneskulden eller säkerheten går utöver vad som normalt sammanhänger med medlemskap i banken.

Den som enligt denna paragraf inte är behörig att vara revisor *kan* inte heller vara revisor i ett dotterföretag till banken.

Revisorerna får vid revisionen inte anlita någon som enligt denna paragraf inte är behörig att vara revisor. Har banken anställda eller delegater med uppgift att uteslutande eller huvudsakligen sköta bankens interna revision, får *revisorerna* dock anlita dessa i den utsträckning det är förenligt med god revisionsd.

Den som enligt denna paragraf inte är behörig att vara revisor *får* inte heller vara revisor i ett dotterföretag till banken.

En revisor får vid revisionen inte anlita någon som enligt denna paragraf inte är behörig att vara revisor. Har banken anställda eller delegater med uppgift att uteslutande eller huvudsakligen sköta bankens interna revision, får *revisorn* dock anlita dessa i den utsträckning det är förenligt med god revisionsd.

6 §⁸

Ett uppdrag att tills vidare vara revisor i en sparbank eller i en medlemsbank upphör när en ny revisor har utsetts.

Ett uppdrag som revisor i en sparbank eller i en medlemsbank upphör i förtid, om revisorn eller den som utsett honom begär det. Anmälan om detta skall göras hos styrelsen och, om en revisor som inte är vald på stämman vill avgå, hos den som har tillsatt honom.

I en sparbank eller i en medlemsbank där Finansinspektionen inte förordnat revisor skall en revisor vars uppdrag upphör i förtid genast anmäla detta till inspektionen. Revisorn skall i anmälningen lämna en redogörelse för iakttagelserna vid den granskning som han har utfört under den del av det löpande räkenskapsåret som hans uppdrag har omfattat. För anmälningen gäller i tillämpliga delar vad som föreskrivs i 11 § tredje och fjärde styckena om revisionsberättelse. Avskrift av anmälningen skall överlämnas till bankens styrelse.

Upphör en revisors uppdrag i förtid eller uppkommer hinder för honom enligt 3–5 §§ eller enligt stadgarna att vara revisor och finns det inte någon suppleant för honom, skall styrelsen vidta åtgärder för att en ny revisor tillsätts för den återstående mandattiden. Finansinspektionen kan, om det finns särskilda skäl, medge att en ny revisor utses vid närmast följande ordinarie stämma.

7 §

Styrelsen skall, om inte rättelse utan dröjsmål sker genom den som utser revisor, göra anmälan hos Finansinspektionen om

---

⁸ Senaste lydelse 1998:1500.

1. auktoriserad revisor inte är utsedd enligt 4 §,
2. en revisor är obehörig enligt 3 § första stycket eller 5 § eller enligt stadgarna, eller
2. en revisor är obehörig enligt 3 § första *eller andra* stycket eller 5 § eller enligt stadgarna, eller
3. en bestämmelse i denna lag eller stadgarna om antalet revisorer har åsidosatts.

Var och en kan göra anmälan enligt första stycket.

Bestämmelser om Finansinspektionens möjligheter att åstadkomma rättelse finns i 7 kap.

14 §⁹

Revisorerna i en sparbank eller i en medlemsbank får inte lämna upplysningar till en enskild huvudman, medlem eller utomstående om sådana angelägenheter som de har fått kännedom om vid fullgörandet av sina uppdrag, om det kan vara till nackdel för banken.

I 1 kap. 10 § föreskrivs att enskildas förhållanden till bank inte obehörigen får röjas.

Revisorerna är skyldiga att

1. till stämman lämna alla upplysningar som stämman begär, om det inte skulle vara till väsentlig nackdel för banken eller till nämnvärd olägenhet för enskild,

2. till medrevisorer, granskare som avses i 15 §, ny revisor och, om banken har försatts i konkurs, konkursförvaltare lämna erforderliga upplysningar om bankens angelägenheter, samt
2. till medrevisorer, *lekmannarevisor*, granskare som avses i 15 §, ny revisor och, om banken har försatts i konkurs, konkursförvaltare lämna erforderliga upplysningar om bankens angelägenheter, samt

3. på begäran lämna upplysningar om bankens angelägenheter till undersökningsledaren under förundersökning i brottmål.

Bestämmelser om revisorers rapporteringsskyldighet till Finansinspektionen finns i 8 a §.

15 §¹⁰

Varje röstberättigad i en sparbank eller i en medlemsbank kan väcka förslag om att Finansinspektionen skall utse granskare för särskild granskning av bankens förvaltning och räkenskaper under viss förfluten tid eller av vissa åtgärder eller förhållanden i banken. Förslaget skall framställas på en ordinarie stämma eller på stämma där ärendet enligt kallelsen skall behandlas. Finansinspektionen skall på begäran av en röstberättigad och efter att ha hört bankens styrelse förordna en eller flera granskare, om förslaget biträds

1. i en sparbank av minst en tiondel av samtliga huvudmän eller en tredjedel av de närvarande huvudmännen, eller

---

⁹ Senaste lydelse 1998:1500.

¹⁰ Senaste lydelse 1998:1500.

2. i en medlemsbank av minst en tiondel av samtliga röstberättigade eller en tredjedel av de närvarande röstberättigade.

I en medlemsbank kan innehavaren av förlagsandelar begära hos styrelsen att granskare utses. Begärs detta av innehavare som företräder förlagsinsatser till ett sammanlagt belopp motsvarande minst en tiondel av det totalt inbetalda insatskapitalet, skall styrelsen senast inom två månader göra framställning härom hos Finansinspektionen. Försummas detta får varje innehavare av en förlagsandel göra sådan framställning.

Vad som sägs om revisor i 3 § första och *tredje* styckena, 5, 8 a, 9, 13 och 14 §§ samt 5 kap. 2, 4 och 6–8 §§ tillämpas även i fråga om granskare. Vad som sägs om revisor i 3 § första och *fjärde* styckena, 5, 8 a, 9, 13 och 14 §§ samt 5 kap. 2, 4, 6 och 7 §§ tillämpas även i fråga om granskare. *Den som är underårig får inte vara granskare.*

Yttrande över granskningen skall avges till stämman. Yttrandet skall hållas tillgängligt hos banken under minst en vecka före stämman för huvudman, medlem eller annan röstberättigad och genast sändas till var och en av dem som begär det. Yttrandet skall också läggas fram på stämman. På samma sätt skall yttrandet hållas tillgängligt för och sändas till innehavare av förlagsandelar, om granskaren har utsetts på begäran av en sådan innehavare.

4 kap. Allmän granskning

Lekmannarevisor

1 § Om inte annat föreskrivs i stadgarna, får det i en sparbank eller i en medlemsbank utses en eller flera personer (lekmannarevisorer) att utföra sådan granskning som anges i 4 §.

2 § För en lekmannarevisor får en eller flera suppleanter utses. Vad som sägs i denna lag om lekmannarevisor skall i tillämpliga delar även gälla suppleant.

3 § Bestämmelserna i denna lag om revisorer är inte tillämpliga på lekmannarevisorer.

Lekmannarevisorns uppgifter

4 § Lekmannarevisorn skall granska om bankens verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om bankens interna kontroll är tillräcklig. Granskningen skall vara så ingående och omfattande som god sed vid detta slag av granskning kräver.

5 § Lekmannarevisorn skall följa de anvisningar som meddelas av stämman, såvida de inte strider mot lag, stadgarna eller god sed.

6 § Lekmannarevisorn skall efter varje räkenskapsår lämna en granskningsrapport till stämman. Bestämmelser om rapportens innehåll och den tidpunkt då den skall lämnas till bolagets styrelse finns i 14 §.

7 § Lekmannarevisorn får inte underteckna en sådan revisionsberättelse som avses i 3 kap. 11 § första stycket.

Tillhandahållande av upplysningar m.m.

8 § Styrelsen skall ge lekmannarevisorn tillfälle att genomföra granskningen i den omfattning lekmannarevisorn anser vara nödvändig samt lämna de upplysningar och det biträde som lekmannarevisorn begär.

Samma skyldighet har företagsledningen, revisorerna och lekmannarevisorerna i ett dotterföretag gentemot lekmannarevisorn i moderbanken.

Hur lekmannarevisor utses

9 § En lekmannarevisor väljs av stämman, om inte stadgarna innehåller bestämmelser om att denne skall utses på annat sätt.

Obehörighetsgrunder

10 § Den som är underårig eller i konkurs eller har fått näringsförbud eller har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken får inte vara lekmannarevisor.

Jäv

11 § Den får inte vara lekmannarevisor som

1. är styrelseledamot i banken eller dess dotterföretag eller delegat i banken eller biträder vid bankens bokföring eller medelsförvaltning eller bankens kontroll däröver,

2. är anställd hos banken eller på något annat sätt har en underordnad eller beroende ställning till banken eller till någon som avses under 1 eller är verksam i samma företag som den som yrkesmässigt biträder banken vid grundbokföringen eller medelsförvaltningen eller bankens kontroll däröver,

3. är gift eller sambo med eller är syskon eller släkting i rätt upp- eller nedstigande led till en person som avses under 1 eller är besvägrad med en sådan person i rätt upp- eller nedstigande led eller så att den ene är gift med den andres syskon, eller

4. står i låneskuld till banken eller annat företag i samma koncern eller har förpliktelser som banken eller ett sådant företag har ställt säkerhet för.

I fråga om lekmannarevisor i en medlemsbank gäller vad som sägs i första stycket 4 endast om låneskulden eller säkerheten går utöver vad som normalt sammanhänger med medlemskap i banken.

Den som enligt denna paragraf inte är behörig att vara lekmannarevisor får inte heller vara lekmannarevisor i ett dotterföretag till banken.

Prop. 1998/99:129
Bilaga 3

Anlitande av biträde

12 § En lekmannarevisor får vid granskningen inte anlita någon som enligt 11 § inte är behörig att vara lekmannarevisor. Har banken anställda eller delegater med uppgift att uteslutande eller huvudsakligen sköta bankens interna revision, får lekmannarevisorn dock anlita dessa i den utsträckning det är förenligt med god sed.

Lekmannarevisorns avgång

13 § Ett uppdrag som lekmannarevisor upphör i förtid, om lekmannarevisorn eller den som utsett lekmannarevisorn anmäler att uppdraget skall upphöra. Anmälan skall göras hos styrelsen. Om en lekmannarevisor som inte är vald på stämman vill avgå, skall han anmäla det också hos den som har utsett honom.

Lekmannarevisorns granskningsrapport

14 § Granskningsrapporten skall lämnas till bankens styrelse senast två veckor före ordinarie stämma.

I rapporten skall lekmannarevisorn uttala sig om sådana förhållanden som avses i 4 § och om sådana förhållanden som han har varit skyldig att granska enligt 5 §. Om lekmannarevisorn finner anledning till anmärkning mot någon styrelseledamot, skall han upplysa om detta i rapporten och lämna uppgift om anledningen till anmärkningen.

En lekmannarevisor får i granskningsrapporten lämna även andra upplysningar som han anser att huvudmännen i en sparbank eller medlemmarna och innehavarna av förlagsandelar i en medlemsbank bör få kännedom om.

15 § I en sparbank skall granskningsrapporten sändas till huvudmännen på samma sätt som anges i 4 kap. 9 § fjärde stycket sparbankslagen (1987:619) samt läggas fram på stämman.

I en medlemsbank skall granskningsrapporten hållas tillgänglig för och sändas till medlemmarna och innehavarna av förlagsandelar på samma sätt som anges i 7 kap. 8 § fjärde stycket lagen (1995:1570) om medlemsbanker samt läggas fram på stämman.

Lekmannarevisorns närvaro vid stämma

16 § Lekmannarevisorn har rätt att närvara vid stämma. Han är skyldig att närvara om det med hänsyn till ärendena kan anses nödvändigt.

17 § Lekmannarevisorn får inte lämna upplysningar till en enskild huvudman, medlem eller utomstående om sådana angelägenheter som han har fått kännedom om när han fullgör sitt uppdrag, om det kan vara till nackdel för banken.

I 1 kap. 10 § föreskrivs att enskildas förhållanden till bank inte obehörigen får röjas.

Lekmannarevisorns upplysningsplikt

18 § Lekmannarevisorn är skyldig att till stämman lämna alla upplysningar som stämman begär, om det inte skulle vara till väsentlig nackdel för banken eller till nämnvärd olägenhet för enskild.

19 § Lekmannarevisorn är skyldig att lämna revisor, annan lekmannarevisor, granskare som avses i 3 kap. 15 § och, om banken har försatts i konkurs, konkursförvaltaren de upplysningar som behövs om bankens angelägenheter.

Lekmannarevisorn är dessutom skyldig att på begäran lämna upplysningar om bankens angelägenheter till undersökningsledaren under förundersökning i brottmål.

5 kap.

2 §¹¹

En revisor i en sparbank eller i en medlemsbank är ersättningskyldig enligt de grunder som anges i 1 §. *Han* ansvarar även för skada som uppsåtligen eller av oaktsamhet vållas av hans medhjälpare.

En revisor *eller en lekman-*revisor i en sparbank eller i en medlemsbank är ersättningskyldig enligt de grunder som anges i 1 §. *Revisorn eller lekmannarevisorn* ansvarar även för skada som uppsåtligen eller av oaktsamhet vållas av hans medhjälpare.

Om ett revisionsbolag är revisor, åligger ersättningskyldigheten detta bolag och den som är huvudansvarig för revisionen.

8 §¹²

Sådan talan för en banks räkning enligt 1–3 §§, som inte grundas på brott, kan ej väckas mot

1. styrelseledamot sedan *tre* år förflutit från utgången av det räkenskapsår då det beslut eller den åtgärd, som ligger till grund

Sådan talan för en banks räkning enligt 1–3 §§, som inte grundas på brott, kan ej väckas mot

1. styrelseledamot sedan *fem* år förflutit från utgången av det räkenskapsår då det beslut eller den åtgärd, som ligger till grund

¹¹ Senaste lydelse 1998:1500.

¹² Senaste lydelse 1998:1500.

för talan, fattades eller vidtogs,

2. delegat sedan *ett* år förflutit från det att årsredovisningen och revisionsberättelsen för det räkenskapsår varunder den ansvarsgrundande åtgärden vidtogs framlades på stämman,

3. revisor sedan *tre* år förflutit från det att revisionsberättelsen lades fram på stämman eller yttrande som avses i denna lag avgavs,

4. stiftare sedan *tre* år förflutit från det beslutet om bankens bildande fattades på den konstituerande stämman, samt

5. huvudman eller medlem i medlemsbank eller röstberättigad, som inte är medlem, sedan två år förflutit från det beslut eller den åtgärd som ligger till grund för talan.

Försätts banken i konkurs på en ansökan som gjorts innan den tid som anges i första stycket har gått ut, kan konkursboet föra talan enligt 1–3 §§ trots att frihet från skadeståndsansvar har inträtt enligt 6–7 §§. Efter utgången av den nämnda tiden kan en sådan talan dock inte väckas senare än sex månader från edgångssammanträdet.

för talan, fattades eller vidtogs,

2. delegat sedan *tre* år förflutit från utgången av det räkenskapsår då det beslut eller den åtgärd som ligger till grund för talan fattades eller vidtogs,

3. revisor sedan *fem* år förflutit från utgången av det räkenskapsår som revisionsberättelsen avser,

4. lekmannarevisor sedan *fem* år förflutit från utgången av det räkenskapsår som granskningsrapporten avser,

5. granskare som avses i 3 kap. 15 § sedan *fem* år förflutit från den dag när yttrandet över den särskilda granskningen lades fram på stämman,

6. stiftare sedan *fem* år förflutit från det beslutet om bankens bildande fattades på den konstituerande stämman, samt

7. huvudman eller medlem i medlemsbank eller röstberättigad, som inte är medlem, sedan två år förflutit från det beslut eller den åtgärd som ligger till grund för talan.

Försätts banken i konkurs på en ansökan som gjorts innan den tid som anges i första stycket har gått ut, kan konkursboet föra talan enligt 1–3 §§ trots att frihet från skadeståndsansvar har inträtt enligt 6 eller 7 §. Efter utgången av den nämnda tiden kan en sådan talan dock inte väckas senare än sex månader från edgångssammanträdet.

I ett bankaktiebolag skall minst en av *de revisorer som utsetts av bolagsstämman* vara auktoriserad revisor. I ett bankaktiebolag skall minst en *revisor som bolagsstämman utsett* vara auktoriserad revisor.

En revisor som förordnats av Finansinspektionen skall oavsett bolagsstämmans anvisningar följa den instruktion som inspektionen utfärdat för honom eller henne.

Om bolagsstämman inte har utsett en auktoriserad revisor är bestämmelserna om länsstyrelseförordnande i 10 kap. 24 och 26 §§ aktiebolagslagen (1975:1385) tillämpliga.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000.

2. Om en banks stadgar efter lagens ikraftträdande strider mot någon bestämmelse i denna lag, skall styrelsen till den första ordinarie stämman lägga fram förslag om sådan ändring av stadgarna att dessa stämmer överens med bestämmelsen.

3. Den som är revisor i en sparbank eller i en medlemsbank när denna lag träder i kraft och som inte är auktoriserad eller godkänd revisor får trots bestämmelsen i 3 kap. 3 § andra stycket fortsätta som revisor, dock längst till utgången av år 2000.

4. Intill utgången av år 2000 får en revisor trots bestämmelserna i 3 kap. 1 § andra stycket utses för en kortare mandattid än fyra år.

Om ett revisorsuppdrag som har getts före lagens ikraftträdande gäller för viss tid, består det till utgången av mandattiden. Om uppdraget gäller tills vidare, består det till utgången av den första ordinarie stämma som hålls efter utgången av år 2000.

5. Beträffande tiden för väckande av talan om anspråk på skadestånd till banken enligt 5 kap. 1 och 2 §§ gäller äldre bestämmelser, om anspråket har uppkommit före lagens ikraftträdande.

---

¹³ Senaste lydelse 1998:1500.

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 2 § och 4 kap. 2 § sparbankslagen (1987:619)¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

2 §

Stiftarna anger villkoren för sparbankens bildande. När en sparbank bildas skall till en grundfond avsättas ett belopp, vars storlek skall bestämmas med hänsyn till omfattningen och beskaffenheten av den planerade rörelsen. Grundfonden skall betalas med pengar.

Sparbanken skall när rörelsen påbörjas ha fonder som vid tidpunkten för beslut om oktroj motsvarar minst en miljon *ecu*. I 5 kap. 4 § 4 lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag finns bestämmelser om vad som utgör fonder.

Sparbanken skall när rörelsen påbörjas ha fonder som vid tidpunkten för beslut om oktroj motsvarar minst en miljon *euro*. I 5 kap. 4 § 4 lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag finns bestämmelser om vad som utgör fonder.

4 kap.

2 §

En huvudman får inte vara

1. underårig eller i konkurs,
2. bosatt utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, om inte Finansinspektionen på grund av särskilda förhållanden medger det,
3. anställd i sparbanken, om inte reglementet uttryckligen medger detta, eller
4. huvudman, styrelseledamot eller anställd i annan sparbank.

En huvudman får inte ha förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken.

En huvudman, som utses av kommunfullmäktige eller landstingsfullmäktige enligt 3 §, får inte heller vara anställd eller styrelseledamot i något annat bankaktiebolag än *Sparbanken Sverige AB* eller i en medlemsbank eller inom landshypoteks- och stadshypoteksinstitutionerna.

En huvudman, som utses av kommunfullmäktige eller landstingsfullmäktige enligt 3 §, får inte heller vara anställd eller styrelseledamot i något annat bankaktiebolag än *Förenings-Sparbanken AB (publ)* eller i en medlemsbank eller inom landshypoteks- och stadshypoteksinstitutionerna.

¹ Lagen omtryckt 1996:1005.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000.

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 4 § lagen (1995:1570) om medlemsbanker skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

4 §

Varje medlem skall betala insats i medlemsbanken i enlighet med vad som föreskrivs i stadgarna. Betalningen skall alltid fullgöras i pengar.

En medlemsbank skall när bankens rörelse påbörjas ha ett bundet eget kapital som vid tidpunkten för beslut om oktroj motsvarar minst fem miljoner *ecu*. I 5 kap. 4 § 5 lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag finns bestämmelser om vad som utgör bundet eget kapital.

Om balansomslutningen i den planerade verksamheten kan beräknas uppgå till högst etthundra miljoner kronor, får regeringen medge att *bolaget* har lägre bundet eget kapital än det som anges i första stycket, dock lägst motsvarande en miljon *ecu*.

En medlemsbank skall när bankens rörelse påbörjas ha ett bundet eget kapital som vid tidpunkten för beslut om oktroj motsvarar minst fem miljoner *euro*. I 5 kap. 4 § 5 lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag finns bestämmelser om vad som utgör bundet eget kapital.

Om balansomslutningen i den planerade verksamheten kan beräknas uppgå till högst etthundra miljoner kronor, får regeringen medge att *banken* har lägre bundet eget kapital än det som anges i första stycket, dock lägst motsvarande en miljon *euro*.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag att 2 kap. 1 §, 7 kap. 1 § och 8 kap. 4 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

1 §¹

Utöver årsbokslut enligt 11 § bokföringslagen (1976:125) skall kreditinstitut och värdepappersbolag för varje räkenskapsår upprätta årsredovisning enligt denna lag.

I kreditinstitut eller värdepappersbolag som enligt 10 kap. 12 § aktiebolagslagen (1975:1385), 4 kap. 3 § första stycket lagen (1980:1103) om årsredovisning i vissa företag m.m. eller 8 kap. 5 § första stycket lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar är skyldiga att ha auktoriserad revisor, skall även en finansieringsanalys ingå i årsredovisningen.

I årsredovisningen skall en finansieringsanalys ingå.

I kreditinstitut och värdepappersbolag som omfattas av lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag, skall även en kapitaltäckningsanalys ingå i årsredovisningen.

7 kap.

1 §²

Kreditinstitut och värdepappersbolag som är moderföretag och sådana finansiella holdingföretag som avses i 1 kap. 1 § andra stycket skall för varje räkenskapsår upprätta koncernredovisning enligt denna lag, om inte annat följer av 5 §.

För moderföretag som enligt 10 kap. 13 § aktiebolagslagen (1975:1385), 4 kap. 3 § andra stycket lagen (1980:1103) om årsredovisning m.m. i vissa företag eller 8 kap. 5 § tredje stycket lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar är skyl-

I koncernredovisningen skall en finansieringsanalys ingå.

¹ Senaste lydelse 1998:1508.

² Senaste lydelse 1998:1508.

diga att ha auktoriserad revisor, skall även en finansieringsanalys ingå i koncernredovisningen.

Prop. 1998/99:129
Bilaga 3

För finansiella holdingföretag som avses i 1 kap. 1 § andra stycket och omfattas av lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag, skall även en kapitaltäckningsanalys enligt 6 kap. 3 § ingå i koncernredovisningen.

8 kap.

4 §

Årsredovisningen för det förflutna räkenskapsåret skall lämnas till revisorerna

1. i *en bank* senast en månad före ordinarie stämma,

2. i en sparbank senast en månad före ordinarie stämma, dock senast den 31 mars,

3. i ett hypoteksinstitut senast fyra månader efter räkenskapsårets utgång.

Årsredovisningen för det förflutna räkenskapsåret skall lämnas till revisorerna *och lekmanna-revisorerna*

1. i *ett bankaktiebolag eller i en medlemsbank* senast en månad före ordinarie stämma,

---

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000.

Härigenom föreskrivs att 16 § lagen (1995:1571) om
insättningsgaranti skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

16 §¹

Ett institut som omfattas av
garantin skall lämna de uppgifter
till nämnden som den behöver för
att fastställa institutets avgift och i
övrigt för sin verksamhet enligt
denna lag. De uppgifter som
nämnden behöver för att fastställa
ett instituts avgift skall ha gran-
skats av en *av de revisorer* som
utsetts av institutet i enlighet med
3 kap. 1 § bankrörelselagen
(1987:617) eller, när det gäller
värdepappersbolag, 10 kap. 8 §
aktiebolagslagen (1975:1385).

Ett institut som omfattas av
garantin skall lämna de uppgifter
till nämnden som den behöver för
att fastställa institutets avgift och i
övrigt för sin verksamhet enligt
denna lag. De uppgifter som
nämnden behöver för att fastställa
ett instituts avgift skall ha gran-
skats av en *revisor* som utsetts av
institutet i enlighet med 3 kap. 1 §
bankrörelselagen (1987:617)
eller, när det gäller *bankaktie-
bolag och värdepappersbolag*,
10 kap. 8 § aktiebolagslagen
(1975:1385).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000.

---

¹ Senaste lydelse 1998:773.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 1999-05-07

Närvarande: f.d. justitierådet Per Jermsten, justitierådet Ingegerd Westlander, regeringsrådet Susanne Billum.

Enligt en lagrådsremiss den 22 april 1999 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i bankrörelselagen (1987:617),
2. lag om ändring i sparbankslagen (1987:619),
3. lag om ändring i lagen (1995:1570) om medlemsbanker,
4. lag om ändring i lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag,
5. lag om ändring i lagen (1995:1571) om insättningsgaranti.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Kristian Jönsson.

Förslaget till lag om ändring i bankrörelselagen

4 kap.

Kapitlet, som innehåller bestämmelser om lekmannarevisor, har enligt författningskommentaren utformats med 11 kap. aktiebolagslagen som förebild. Det har ansetts ha större betydelse att de nya bestämmelserna i bankrörelselagen står i överensstämmelse med aktiebolagslagens modernare språkliga stil än att bankrörelselagen i sig får en enhetlig språkdräkt.

Denna inriktning har i stort sett följts, dock inte helt. I vissa fall har andra uttryckssätt valts, vilket mot bakgrund av ovanstående uttalande kan ge intryck av att en saklig skillnad gentemot aktiebolagslagen då är åsyftad. Ett exempel på detta är tillägget "i förtid" i 13 §. Ett annat exempel är användandet av uttrycket "nackdel" i 17 §, varom mera nedan. Å andra sidan har man accepterat uttryckssätt som visserligen återfinns i aktiebolagslagen men som kan ifrågasättas från redaktionell synpunkt. Exempel på detta är att man i 4 - 8 §§ genomgående talar om "lekmannarevisorn" i bestämd form, trots att det är fullt möjligt att utse mer än en lekmannarevisor. Enligt Lagrådets mening saknas anledning att använda annat än obestämd form, oavsett vad som anges i aktiebolagslagen.

Frågan kan dessutom ställas i vad mån det är lämpligt att utforma reglerna för sparbanks- och medlemsbanker efter mönster av de regler som gäller för lekmannarevisorer i bankaktiebolag med hänsyn till de

olika sammanslutningarnas karaktär. Detta motiverar enligt Lagrådets Prop. 1998/99:129 mening en prövning av varje särskild bestämmelse.

4 §

Ett exempel på det nu sagda är denna paragraf, i vilken föreskrivs att lekmannarevisorn skall granska om bankens verksamhet sköts på ett ända-målsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om bankens interna kontroll är tillräcklig. Detta uttryckssätt speglar enligt Lagrådets mening inte helt vad som synes vara åsyftat, nämligen att, såsom anges i författningskommentaren, kontrollera att verksamheten håller sig inom de ramar som reglementet eller stadgarna anger och att den bedrivs i överensstämmelse med de syften som kan ha angetts i dem.

Utformningen av lagtexten leder närmast tanken till en kontroll av utpräglat ekonomiskt slag, liknande den som revisorn har att utföra. Enligt Lagrådets mening hade det varit mera lämpligt att i detta fall inte följa aktiebolagslagen, utan utforma bestämmelsen självständigt så att de särskilda uppgifter som avses åvila lekmannarevisorer i sparbanker och medlemsbanker klart framgår.

5 §

Även denna paragraf väcker frågor av liknande slag. I paragrafen anges, efter mönster av aktiebolagslagen, att lekmannarevisorn skall följa de anvisningar som meddelas av stämman, såvida de inte strider mot lag, stadgarna eller god sed. I författningskommentaren anges att detta kan avse uppdrag att granska huruvida verksamheten uppfyller ändamål och syften som ligger vid sidan av bankrörelselagen och en sparbanks reglemente eller en medlemsbanks stadgar. Lagrådet ifrågasätter om detta är förenligt med sparbankernas och medlemsbankernas bakgrund och särskilda karaktär.

14 §

Efter varje räkenskapsår skall lekmannarevisorn enligt föreskrift i 6 § lämna en granskningsrapport till stämman. Bestämmelser om rapportens innehåll finns i förevarande paragraf.

I paragrafens andra stycke föreskrivs att lekmannarevisorn i rapporten skall uttala sig om sådana förhållanden som anges i 4 § och om sådant som han har varit skyldig att granska enligt 5 §. Om lekmannarevisorn finner anledning till anmärkning mot någon i styrelsen, skall han anmärka detta och lämna uppgift om anledning till anmärkningen.

Enligt tredje stycket får i rapporten lämnas även andra upplysningar som lekmannarevisorn anser att huvudmännen respektive medlemmarna och innehavarna av förlagsandelar bör få kännedom om. I författnings-

kommentaren till stycket sägs bl.a. att det ligger i sakens natur att upplysningarna måste ligga inom ramen för det uppdrag som lekmannarevisorn har enligt lagen eller enligt stämmans direktiv. Lagrådet vill i anledning härav påpeka att lekmannarevisorn redan enligt det andra stycket i paragrafen har att lämna sådana upplysningar och att de upplysningar som avses i tredje stycket således är sådana som ligger utanför ramen för det uppdrag som följer av lagen eller stämmans direktiv.

17 §

I paragrafen föreskrivs att lekmannarevisorn inte får lämna upplysningar till en enskild huvudman, medlem eller utomstående om sådana angelägenheter som han har fått kännedom om när han fullgör sitt uppdrag, om det kan vara till "nackdel" för banken. I författningskommentaren anges att en lekmannarevisor har rätt till insyn i banken i samma omfattning som en revisor och att lekmannarevisorn därför åläggs samma tystnadsplikt angående bankens angelägenheter som en revisor. För revisorer gäller enligt 3 kap 14 § att de i motsvarande fall inte får lämna upplysningar, om det kan vara till nackdel för banken.

I aktiebolagslagen är för revisorer och lekmannarevisorer motsvarande bestämmelser intagna i 10 kap. 37 § respektive 11 kap. 17 §. I dessa lagrum anges emellertid att upplysningar inte får lämnas, om det kan vara till "skada" för bolaget.

Lagrådet anser att ordet skada i förevarande sammanhang är mer adekvat än ordet nackdel särskilt som oaktsamt eller uppsåtligt brott mot tystnadsplikten kan medföra skadeståndsskyldighet för lekmannarevisorn gentemot banken. Lagrådet förordar därför att ordet nackdel i paragrafen byts ut mot ordet skada.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

2. Lagrådet förordar att ordet "efter" i denna punkt ersätts med "vid" samt att efter ordet stämman tillfogas "därefter".

3. I punkten ges föreskrifter om att revisor i en sparbank eller medlemsbank som varken är auktoriserad eller godkänd efter ikraftträdandet av den nya bestämmelsen i 3 kap. 3 § andra stycket får fortsätta som revisor "dock längst till utgången av år 2000".

Enligt Lagrådets mening kan det ifrågasättas om det inte vore mer ändamålsenligt att efter mönster från 4. i stället förordna att revisor av angivet slag får fortsätta sitt uppdrag till den första ordinarie stämma som hålls efter ikraftträdandet.

4. Av tydlighetsskäl bör det i första meningen av denna punkt klargöras att denna gäller "auktoriserad eller godkänd" revisor.

2 kap. 1 § och 7 kap. 1 §

Det har under föredragningen inför Lagrådet upplysts, att sedan remissen beslutats och avlämnats det inom regeringskansliet gjorts överväganden som innebär att förevarande paragrafer bör ges en lydelse som i betydande grad avviker från vad som föreslagits i remissen. Det har också klargjorts att förslag till andra ändringar i samma paragrafer också föreligger i en lagrådsremiss om förslag till ny bokföringslag (Justitiedepartementet) som f.n. granskas av en annan avdelning av Lagrådet.

Med hänsyn till det anförda finner Lagrådet det inte meningsfullt att nu yttra sig över de i detta ärende remitterade förslagen till ändringar i 2 kap. 1 § och 7 kap. 1 §.

8 kap. 4 §

Lagrådet har ingen erinran mot förslaget i denna del.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 20 maj 1999

Närvarande: statsrådet Hjelm-Wallén, ordförande, och statsråden Freivalds, Schori, Winberg, Ulvskog, Lindh, Sahlin, von Sydow, Klingvall, Pagrotsky, Östros, Messing, Engqvist, Rosengren, Larsson, Wärnersson, Lejon, Lövdén, Ringholm

Föredragande: statsrådet Ringholm

Regeringen beslutar proposition 1998/99:129 Ändrade regler för revisorer i sparbanker och medlemsbanker, m.m.

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upphäver eller upprepar ett normgivningsbemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EG-regler
---------------------------	---	--

Lag om ändring i
bankrörelselagen
(1987:617)

389L0048